Nederlandse Mededingingsautoriteit

Nummer 103606_1/67

Betreft zaak: Besluit van de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit als bedoeld in artikel 41, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998.

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3
2 Leeswijzer 4
3 Beoordelingskader van de Raad 7
3.1 Uitspraak CBb 29 juni 2010 7
3.2 Interpretatie van de Raad van de uitspraak van het CBb 10
4 Aangebrachte wijzigingen in de reguleringssystematiek 12
4.1 Wijziging; ORV 13
4.1.1 Vervangende tekst Bijlage A, Methodebesluit, paragraaf 8.4 15
4.1.2 Vervangende tekst Bijlage A, Methodebesluit, paragraaf 8.5.3 17
4.1.3 Vervangende tekst Bijlage A, Methodebesluit, paragraaf 11.3 22
4.1.4 Vervangende tekst Bijlage A, Bijlage 1, paragraaf 2.4 24
4.1.5 Vervangende tekst Bijlage A, Bijlage 1, paragraaf 2.5 25
4.1.6 Vervangende tekst Bijlage A, Bijlage 3, Appendix 28
4.2 Wijziging; Vaststelling van de q-factor 30
4.2.1 Vervangende tekst Bijlage A, Methodebesluit, paragraaf 9.4 30
4.2.2 Vervangende tekst Bijlage A, Bijlage 4, paragraaf 2.3 32
4.3 Wijziging; meerkosten HS-netten als gevolg van beheeroverdracht 33
4.3.1 Vervangende tekst Bijlage A, Bijlage 3, paragraaf 3.4.2. 35
4.4 Wijziging; Vaststelling van de rekenvolumina 41
4.4.1 Toegevoegde tekst Bijlage A, Methodebesluit, hoofdstuk 10 42
4.4.2 Vervangende tekst Bijlage A, Bijlage 1, paragraaf 2.6 42
5 Procedure 44
5.1 Algemene procedure bij totstandkoming van het ontwerp-besluit 44
5.2 Algemene procedure bij de totstandkoming van het besluit 45
6 Dictum 47
Bijlage A: Besluit van 29 augustus 2008
Bijlage B: Reactie op zienswijzen van belanghebbenden

1 Inleiding

1. Met dit besluit, en bijbehorende bijlagen, geeft de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit (hierna: de Raad) uitvoering aan artikel 41, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998 (hierna: E-wet) en de rechterlijke uitspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (hierna: CBb) van 29 juni 2010[1]. Op grond van deze uitspraak en de wettelijke bepalingen moet de Raad de methode tot vaststelling van de korting ter bevordering van de doelmatige bedrijfsvoering (hierna: *x*-factor), de methode tot vaststelling van de kwaliteitsterm (hierna: *q*-factor) en de methode tot vaststelling van het rekenvolume van elke tariefdrager van elke dienst waarvoor een tarief wordt vastgesteld (hierna: rekenvolumina[2]) hernieuwd vaststellen.

2. Ingevolge artikel X van de Wet van 23 november 2006 tot wijziging van de Elektriciteitswet 1998 en van de Gaswet in verband met nadere regels omtrent onafhankelijk netbeheer (hierna: Won) is de looptijd van de besluiten[3] die de Raad op 27 juni 2006 heeft vastgesteld van rechtswege beperkt tot het jaar 2007 (hierna: derde reguleringsperiode). De Raad stelt dit besluit vast voor de periode van 1 januari 2008 tot en met 31 december 2010 (hierna: vierde reguleringsperiode).

3. Dit besluit is van toepassing op de netbeheerders die elektriciteit distribueren over netten met een fijnmazig, regionaal karakter (hierna: regionale netbeheerders elektriciteit[4]). Voor de netbeheerder van het landelijke hoogspanningsnet, TenneT TSO B.V. (hierna: TenneT) stelt de Raad separaat de methode van reguleren vast[5].

---

[1] Uitspraak van het CBb van 29 juni 2010 met kenmerk: LJN: BM9474.

[2] De rekenvolumina representeren de afzet die van elke netbeheerder te verwachten is.

[3] Besluit tot vaststelling van de methode tot vaststelling van de *x*-factor en de rekenvolumina van 27 juni 2006 met kenmerk 102106/89 (hierna: besluit van 27 juni 2006a) en het besluit tot vaststelling van de methode tot vaststelling van de *q*-factor van 27 juni 2006 met kenmerk 102282/21 (hierna: besluit van 27 juni 2006b). Deze besluiten zijn gepubliceerd op de internetpagina van de Energiekamer: www.nma.nl.

[4] Er zijn acht regionale netbeheerders elektriciteit: Cogas Infra & Beheer B.V. (hierna: Cogas), DELTA Netwerkbedrijf B.V. (hierna: DNWB), Endinet B.V. (hierna: Endinet), Enexis B.V. (hierna: Enexis), Liander N.V. (hierna: Liander), N.V. RENDO (hierna: RENDO), Stedin Netbeheer B.V. (hierna: Stedin) en Westland Infra Netbeheer B.V. (hierna: Westland). Voornoemde netbeheerders zijn naamsopvolgers of uit fusies voortgekomen netbeheerders van de genoemde namen in Bijlage A, Methodebesluit, voetnoot 9.

[5] Ingevolge artikel 41, tweede lid, van de E-wet.

2 Leeswijzer

Inleiding

4. De Raad merkt allereerst op dat, omdat het CBb het besluit van 29 augustus 2008 in zijn geheel heeft vernietigd, de Raad voor de vierde reguleringsperiode opnieuw een integraal methodebesluit dient vast te stellen, met inachtneming van de uitspraak. De Raad is van mening dat niet het gehele besluit hoeft te worden gewijzigd. Er kan worden volstaan met het aanpassen van de onderdelen die door het CBb in zijn uitspraak van 29 juni 2010 onrechtmatig heeft bevonden (zie hoofdstuk 3). De Raad handelt dan ook op deze wijze.

5. De Raad heeft het besluit als volgt vormgegeven. In dit besluit zal worden aangegeven welke delen van het vernietigde besluit van 29 augustus 2008 worden vervangen door nieuwe teksten en op welke wijze. De Raad kiest voor deze wijze opdat het besluit goed leesbaar is en dat steeds duidelijk is welke onderdelen de Raad heeft gewijzigd ten opzichte van het besluit van 29 augustus 2008. De Raad voegt in Bijlage A het besluit van 29 augustus 2008 in zonder daar wijzigingen in te hebben aangebracht, behoudens het doorhalen van de te vervangen paragrafen (hierna: Bijlage A). Deze paragrafen dienen dus als vervallen beschouwd te worden. De Raad merkt hierbij wel op dat hij niet alle teksten en/of onderdelen van de te vervangen paragrafen heeft gewijzigd. Bijvoorbeeld zijn enkele nieuwe randnummers gelijkluidend aan degene die zijn vastgesteld bij het besluit van 29 augustus 2008. Voor de leesbaarheid van onderhavig besluit heeft de Raad ervoor gekozen deze randnummers in onderhavig besluit op te nemen.

6. Het volledig besluit bestaat dus uit de gewijzigde teksten in onderhavig besluit in combinatie met het in Bijlage A gevoegde besluit van 29 augustus 2008 en daarbij behorende bijlagen. Daarbij worden in Bijlage A, Methodebesluit, paragrafen 8.4; 8.5.3 ; 9.4 en 11.3; Bijlage A, Bijlage 1, paragrafen 2.4; 2.5 en 2.6; Bijlage A, Bijlage 3, paragraaf 3.4.2 en Appendix (deels) en Bijlage A, Bijlage 4, paragraaf 2.3 vervangen door de in onderhavig besluit vastgestelde paragrafen. Randnummers 211 (deels) en 292 van Bijlage A, Methodebesluit worden eveneens geschrapt. Tevens voegt de Raad een randnummer toe aan hoofdstuk 10 van Bijlage A. Voor het overige besluit de Raad conform het besluit van 29 augustus 2008.

7. De Raad merkt, wellicht ten overvloede op, dat waar in Bijlage A bijvoorbeeld wordt gesproken over de meest recente gegevens, vanzelfsprekend bedoeld wordt de gegevens die ten tijde van het nemen van het besluit van 29 augustus 2008 gebruikt zijn. Ook andere termen in Bijlage A moeten in de context van 2008 worden gelezen. Bijvoorbeeld als er gesproken wordt over ‘de vorige reguleringsperiode’, dan wordt daar uitsluitend de

derde reguleringsperiode mee bedoeld. Bijlage A dient dus te worden gelezen als ware het 29 augustus 2008.

8. Tot slot maakt Bijlage B met de reactie van de Raad op zienswijzen van belanghebbenden op het ontwerp-besluit van 25 februari 2011 deel uit van onderhavig besluit.

Opbouw van het besluit

9. Met dit besluit, en bijbehorende bijlagen, stelt de Raad een methode tot vaststelling van de *x*-factor, een methode tot vaststelling van de *q*-factor en een methode tot vaststelling van de rekenvolumina voor regionale netbeheerders elektriciteit vast (hierna: methodebesluit). De Raad bouwt in belangrijke mate voort op de eerder genomen besluiten[6], de daarbij gevolgde procedures en de uitspraak van het CBb van 29 juni 2010.

10. Dit besluit bestaat uit een aantal hoofdstukken. In de hoofdstukken 1 tot en met 3 beschrijft de Raad het specifieke kader dat hij na de uitspraak van het CBb van 29 juni 2010 hanteert voor dit besluit in aanvulling op het reeds bestaande kader. Dit kader is van belang om de uiteindelijke keuzes van de Raad bij de totstandkoming van de methode tot vaststelling van de *x*-factor, van de *q*-factor en van de rekenvolumina te motiveren. In hoofdstuk 4 geeft de Raad een beschrijving van de wijzigingen die hij heeft aangebracht in de methode naar aanleiding van de uitspraak van het CBb van 29 juni 2010. Hoofdstuk 5 heeft betrekking op de procedure die de Raad gevolgd heeft bij de totstandkoming van dit besluit. De Raad eindigt het besluit met zijn dictum (hoofdstuk 6).

11. De Raad heeft twee bijlagen toegevoegd aan het besluit. Deze bijlagen zijn onderdeel van onderhavig besluit. Bijlage A bevat het besluit van 29 augustus 2008 en de daarbij behorende bijlagen zoals dat toentertijd is vastgesteld. Deze bijlage is zoals reeds vermeld in randnummer 6 onderdeel van het besluit. Bijlage B behandelt de zienswijzen van belanghebbenden op het ontwerp-besluit.

Leeswijzer

---

[6] Besluit van 12 september 2003 met kenmerk 100947/82 (hierna: besluit van 12 september 2003), besluit van 12 oktober 2004 met kenmerk 100947/183 (hierna: besluit van 12 oktober 2004), besluit van 27 juni 2006a, besluit van 27 juni 2006b en besluit van 29 augustus 2008 met kenmerk 102610_1/27, vernietigd bij uitspraak van 29 juni 2010 (hierna: besluit van 29 augustus 2008). Voor de eerste reguleringsperiode zijn alleen besluiten tot vaststelling van de *x*-factor per netbeheerder genomen: besluit van 4 juni 2003 met kenmerk 101496/65 (hierna: besluit van 4 juni 2003). Deze besluiten zijn gepubliceerd op de internetpagina van de Energiekamer, www.nma.nl.

12. Indien de Raad verwijst naar Bijlage A zal hij dit op de volgende manier doen: 'Bijlage A, onderdeel van de bijlage, paragraaf uit het betreffende onderdeel.' Indien de Raad bijvoorbeeld verwijst naar paragraaf 5.2 van het besluit van 29 augustus 2008 zal de verwijzing er als volgt uitzien: 'Bijlage A, Methodebesluit, paragraaf 5.2.' Een verwijzing naar paragraaf 2.1 van Bijlage 4 bij het besluit van 29 augustus 2008 ziet er dus als volgt uit: 'Bijlage A, Bijlage 4, paragraaf 2.1.'

13. Derhalve wordt in verwijzingen bedoeld met:
    - Bijlage A: besluit van 29 augustus 2008 inclusief bijlagen:
        - Methodebesluit: het besluit van 29 augustus 2008;
        - Bijlage 1: De methoden van de doelmatigheidsfactor en de rekenvolumina in rekenkundige formules;
        - Bijlage 2: De methode voor de bepaling van de WACC;
        - Bijlage 3: De methode van de beheeroverdracht van de HS-netten;
        - Bijlage 4: De methode van de kwaliteitsterm in rekenkundige formules;
        - Bijlage 5: Reactie op zienswijzen van belanghebbenden op het ontwerpbesluit van 30 augustus 2007.
    - Bijlage B: Reactie op zienswijzen van belanghebbenden op het ontwerp-besluit van 25 februari 2011.

14. Indien de zienswijzen zoals behandeld in Bijlage B hebben geleid tot een wijziging van dit besluit ten opzichte van het ontwerp-besluit van 25 februari 2011, dan heeft de Raad dit uitdrukkelijk aangegeven in onderhavig besluit.

3 Beoordelingskader van de Raad

15. In dit hoofdstuk beschrijft de Raad welk beoordelingskader hij hanteert, naast het reeds beschreven wettelijk kader in Bijlage A, Methodebesluit, hoofdstuk 4, voor de methoden tot vaststelling van de x-factor, van de q-factor en van de rekenvolumina. De Raad behandelt in dit hoofdstuk de vernietiging van het besluit van 29 augustus 2008 en de interpretatie daarvan door de Raad. Het beoordelingskader dat hierna wordt beschreven moet worden gezien als een aanvulling op het reeds beschreven beoordelingskader in Bijlage A, Methodebesluit, hoofdstuk 5.

16. In dit hoofdstuk zijn geen wijzigingen aangebracht naar aanleiding van de zienswijzen op het ontwerp-besluit van 25 februari 2011.

3.1 Uitspraak CBb 29 juni 2010

17. Op 29 juni 2010 heeft het CBb uitspraak gedaan over het besluit van 29 augustus 2008. Het CBb besliste als volgt:

"12.14 Het College komt tot de slotsom dat de beroepen, gelet op hetgeen is geoordeeld in de paragrafen 12.3.2, 12.6.5, 12.11 en 12.13, gegrond moeten worden verklaard en het bestreden besluit moet worden vernietigd. Verweerder zal een nieuw methodebesluit moeten nemen met inachtneming van hetgeen in deze uitspraak is overwogen."

18. Naast de doelstellingen van de wetgever[7] en de interpretatie van de Raad is deze uitspraak leidend geweest bij het opstellen door de Raad van onderhavig besluit. De Raad geeft hieronder de belangrijkste overwegingen van het CBb weer, die hebben geleid tot vernietiging van het besluit van 29 augustus 2008, en hoe hij deze interpreteert (paragraaf 3.2). De overwegingen die hebben geleid tot vernietiging betreffen meerkosten met betrekking tot de overdracht van HS-netten, de vergoeding van kosten van objectiveerbare regionale verschillen (hierna: ORV's), de berekening van de q-factor en het wettelijk overleg met betrekking tot de catch-up. In paragraaf 3.2 gaat de Raad in op de wijze waarop hij omgaat met het feit dat het gehele besluit van 29 augustus 2008 is vernietigd, ondanks dat de overwegingen die daartoe hebben geleid, zich beperken tot slechts voornoemde onderwerpen.

[7] Zoals verwoord in artikel 41 van de E-wet.

Meerkosten overdracht HS-netten

19. Het eerste punt betreft de vergoeding van de meerkosten met betrekking tot de overdracht van HS-netten. De Raad heeft in het besluit van 29 augustus 2008 gesteld dat hij de kosten voor de overdracht slechts meeneemt indien deze voor 1 juli 2008 waren gerealiseerd. Het CBb overweegt daarover het volgende:

"12.3.2 Stedin en Delta hebben zich op het standpunt gesteld dat het onjuist is dat verweerder de vergoeding van de meerkosten overdracht HS-netten beperkt tot de kosten die tot en met 30 juni 2008 zijn gerealiseerd.
Het College stelt voorop dat artikel Xa van de Won ook de grondslag biedt om voor de meerkosten – door verweerder gedefinieerd als de kosten met een uniek, eenmalig karakter, gemaakt om de beheeroverdracht te faciliteren – een vergoeding toe te kennen.
De in artikel Xa van de Won voorziene correctie heeft betrekking op de tarieven voor 2008. De wetgever is destijds van de veronderstelling uitgegaan dat de beheeroverdracht van de HS-netten voor 2008 gerealiseerd zou zijn, zodat de daarmee gepaard gaande kostenverhogingen voor TenneT en kostenverlagingen voor de betrokken regionale netbeheerders in de tarieven voor 2008 tot uiting konden worden gebracht. Deze veronderstelling is onjuist gebleken. De feitelijke beheeroverdracht van de HS-netten aan TenneT is slechts ten dele voor 2008 gerealiseerd. Gelet op deze situatie heeft verweerder in het bestreden besluit besloten de meerkosten overdracht HS-netten te vergoeden, voor zover deze zijn gerealiseerd tot en met 30 juni 2008. De datum 30 juni 2008 is gekozen, opdat verweerder een redelijke termijn restte om deze kosten mee te nemen in de x-factorbesluiten van de betrokken netbeheerders en de tarieven voor 2009. Het College is van oordeel dat een redelijke toepassing van artikel Xa van de Won meebrengt dat, nu niet in alle gevallen de feitelijke beheeroverdracht van een HS-net aan TenneT reeds voor 2008 is gerealiseerd, de in verband met de overdracht redelijkerwijs gemaakte meerkosten dienen te worden vergoed in het jaar of de jaren na de overdracht. De in het bestreden besluit met het oog op de vaststelling van het x-factorbesluit vastgestelde einddatum (30 juni 2008) is in strijd met die redelijke wetstoepassing.
Het voorgaande leidt tot de conclusie dat in het bestreden besluit ten onrechte is besloten de na 30 juni 2008 gerealiseerde meerkosten overdracht HS-netten buiten beschouwing te laten."

Volledige vergoeding ORV kosten

20. Het tweede punt ziet op de klacht van enkele partijen dat het besluit van 29 augustus 2008 er niet toe leidt dat zij een volledige vergoeding van ORV-kosten ontvangen. Het CBb overweegt daarover het volgende:

"12.6.5 Netbeheer, Liander, Stedin en Rendo hebben zich op het standpunt gesteld dat het methodebesluit er ten onrechte toe leidt dat, anders dan in de derde reguleringsperiode, geen volledige vergoeding van ORV-kosten plaatsvindt.
Het College overweegt het volgende. Als uitgangspunt dient te gelden dat ingevolge artikel 41,

derde lid, van de Wet een vergoeding voor ORV's dient plaats te vinden. Zoals ook volgt uit de uitspraak van 3 november 2009 brengt dit uitgangspunt niet met zich dat deze vergoeding onder alle omstandigheden volledig dient te zijn. Met name is toen gewezen op de mogelijkheid dat in de te reguleren periode voor de eerste maal rekening wordt gehouden met een bepaald ORV en netbeheerders toegroeien naar de situatie waarbij eerst in het laatste jaar van die reguleringsperiode een volledige vergoeding plaatsvindt. Een dergelijke overgangssituatie doet zich in het onderhavige geval echter niet voor. Verweerder heeft immers reeds in het methodebesluit voor de derde reguleringsperiode besloten om door middel van nacalculatie de kosten van de erkende ORV's volledig te vergoeden. Het College is van oordeel dat verweerder in deze situatie verplicht is om ook voor de vierde reguleringsperiode de ORV-kosten volledig te vergoeden. Verweerder heeft dan ook in strijd met artikel 41, derde lid, van de Wet gekozen voor een zodanig systeem van regulering dat gemeten over de gehele reguleringsperiode de ORV-kosten slechts gedeeltelijk worden vergoed."

Q-factor

21. Het derde onderdeel zag op de klacht dat de Raad een onjuist percentage hanteerde in een formule van de methode tot vaststelling van de q-factor. De Raad had in zijn verweerschrift al aangegeven deze fout te erkennen. Het CBb overweegt hierover het volgende:

"12.11 Liander heeft aangevoerd dat het percentage van 10% in formule 10 van de methode tot vaststelling van de q-factor onjuist is. Verweerder heeft deze fout in het verweerschrift erkend. De stelling is derhalve terecht voorgedragen."

Wettelijk overleg met betrekking tot catch-up

22. Het vierde punt betreft de klacht dat de Raad heeft nagelaten om in de periode tussen het ontwerp-besluit en het besluit van 29 augustus 2008 overleg te voeren met marktpartijen over de wijzing van de correctie voor catch-up. Het CBb merkte daarover het volgende op:

"12.13 Alle appellanten hebben standpunten naar voren gebracht met betrekking tot de totstandkoming van het bestreden besluit. In de uitspraak van 3 november 2009 is het methodebesluit voor de regionale netbeheerders gas naar aanleiding van gelijkluidende grieven vernietigd. Nu de Wet en de Gaswet in deze gelijkluidende bepalingen bevatten, de wijze van totstandkoming van het bestreden besluit overeenkomt met de wijze van totstandkoming van het methodebesluit voor de regionale netbeheerders gas en verweerder na het ontwerpbesluit heeft besloten tot dezelfde belangrijke wijziging als bij het methodebesluit voor de regionale netbeheerders gas – het achterwege laten van de correctie voor catch-up – oordeelt het College, onder verwijzing naar de overwegingen in paragraaf 13.12.1 van de uitspraak van 3 november 2009, dat verweerder in strijd met artikel 41, eerste lid, van de Wet heeft nagelaten

overleg te voeren over zijn voorgenomen wijziging. Voor zover appellanten over de totstandkoming van het bestreden besluit argumenten hebben aangevoerd die specifiek op het onderhavige besluit betrekking hebben, wordt het volgende overwogen.
Dat verweerder niet gelijktijdig met het ontwerpbesluit de individuele x-factoren, q-factoren en rekenvolumina heeft bekendgemaakt, kan er niet toe leiden dat het bestreden besluit onzorgvuldig is voorbereid, nu geen rechtsregel verweerder verplicht tot gelijktijdige bekendmaking.
Het standpunt van Netbeheer dat verweerder in strijd met zijn toezeggingen geen nadere inspraakronde heeft gehouden, kan niet worden onderschreven. Verweerder heeft de nadere inspraakronde aangekondigd in verband met het aanvullende ontwerpbesluit. Dit aanvullende ontwerpbesluit zag alleen op de overdracht van de HS-netten en appellanten zijn in de gelegenheid gesteld hun zienswijze hierover te geven.
Ten slotte ziet het College geen grond voor het oordeel dat verweerder gehouden was appellanten te informeren of te horen over het vervallen van de correctie voor inflatie van de GAW en het niet-gebruiken van productiviteitscijfers van 2006, nu verweerder in het bestreden besluit op deze punten ten gunste van appellanten het ontwerpbesluit heeft aangepast."

3.2 Interpretatie van de Raad van de uitspraak van het CBb

23. In onderstaande paragraaf zal de Raad ingaan op de uitspraak van 29 juni 2010 en op welke wijze hij deze interpreteert. De Raad beperkt zich in deze paragraaf tot de algemene reikwijdte van het besluit en het onderdeel dat naar het oordeel van de Raad geen wijziging behoeft (wettelijk overleg met betrekking tot catch-up correctie). De interpretatie van de overige onderdelen (volledige vergoeding ORV-kosten, de q-factor en meerkosten overdracht HS-netten) zullen worden besproken in hoofdstuk 4.

Reikwijdte van een nieuw besluit

24. Het CBb heeft op 29 juni 2010 het besluit van 29 augustus 2008 vernietigd. De Raad dient daarom voor de vierde reguleringsperiode opnieuw een methodebesluit vast te stellen, met inachtneming van de uitspraak van 29 juni 2010. De Raad constateert daarbij dat het CBb de methode in overwegende mate rechtmatig heeft geoordeeld. De keuzes van de Raad die het CBb onrechtmatig heeft geoordeeld betreffen enkele op zichzelf staande elementen van de methode, die beperkte impact op de reguleringssystematiek hebben. Gelet hierop beperkt de Raad zich tot het herstel van deze punten, en besluit hij voor het overige conform het vernietigde besluit.

Wettelijk overleg met betrekking tot catch-up correctie

25. Ten aanzien van het wettelijk overleg over de catch-up correctie refereert het CBb aan zijn uitspraak van 3 november 2009, in het bijzonder overweging 13.12.1.[8] In deze procedure was dezelfde grief aangevoerd over dit overleg, alleen betrof het hier de regionale netbeheerders gas. Het CBb concludeert in deze uitspraak het volgende:

> *"Voor zover verweerder van opvatting is dat de verplichting tot het voeren van overleg als bedoeld in artikel 81, eerste lid, Gaswet geen betrekking heeft op de fase na het nemen van het ontwerpbesluit, deelt het College deze opvatting niet. Indien verweerder, al dan niet naar aanleiding van naar voren gebrachte zienswijzen, het ontwerpbesluit op belangrijke onderdelen wijzigt, brengt artikel 81, eerste lid, Gaswet mee dat met de netbeheerders en de representatieve organisaties nader overleg moet worden gevoerd. Een andere uitleg zou afbreuk doen aan de bijzondere positie van deze partijen en aan de wens van de wetgever om omwille van het draagvlak van het besluit eerst te trachten met deze partijen tot overeenstemming te komen.*
> *Het College is van oordeel dat verweerders beslissing om de correctie voor catch-up achterwege te laten een belangrijke wijziging betreft ten opzichte van het ontwerpbesluit. Verweerder heeft in strijd met artikel 81, eerste lid, Gaswet nagelaten overleg te voeren over zijn voorgenomen wijziging.*
> *Het College ziet geen reden verweerder op te dragen ter zake alsnog het overleg te heropenen. Gelet op de overgelegde stukken en het verhandelde ter zitting is er immers geen grond om aan te nemen dat verweerder en de netbeheerders alsnog tot overeenstemming zullen komen en het methodebesluit inhoudelijk zal worden gewijzigd. Daarbij komt dat de netbeheerders in deze procedure al hun argumenten naar voren hebben kunnen brengen en het College in de voorgaande paragrafen heeft geoordeeld dat die argumenten verweerder niet noopten om inhoudelijk een ander besluit te nemen."*

26. Gelet hierop ziet de Raad geen aanleiding om het overleg over de correctie voor catch-up ten behoeve van onderhavig besluit alsnog te heropenen. De omstandigheden waarin het CBb in zijn uitspraak van 3 november 2009 reden vond om ervan af te zien om de Raad op te dragen het overleg alsnog te heropenen, doen zich immers ook hier voor. Ook ten aanzien van de correctie voor de catch-up in de vierde reguleringsperiode voor de regionale netbeheerders elektriciteit geldt immers dat alle argumenten op dit punt reeds in de beroepszaak tegen het besluit van 29 augustus 2008 naar voren zijn gekomen, dat het niet aannemelijk is dat er alsnog overeenstemming bereikt zal worden tussen partijen en dat die argumenten de Raad niet nopen tot een inhoudelijke wijziging van het besluit.

---

[8] Uitspraak van het CBb van 3 november 2009 met kenmerk: LJN: BK 1790.

4 Aangebrachte wijzigingen in de reguleringssystematiek

27. Zoals de Raad reeds heeft aangegeven in paragraaf 3.2 zal hij enkele onderdelen van het besluit van 29 augustus 2008 wijzigen. Hieronder wordt aangegeven in welke paragrafen de diverse wijzigingen aan bod komen.

28. De eerste wijziging betreft het ophogen van de begininkomsten met de kosten voor het ORV lokale heffingen. Deze wijziging komt in paragraaf 4.1 aan de orde. Hiermee samenhangend heeft de Raad naar aanleiding van zienswijzen eveneens besloten de wijze van vaststelling van de eindinkomsten aan te passen, zoals uitgelegd in zienswijze 1 in Bijlage B. Door de aanpassingen in de begin- en eindinkomsten vervalt de wettelijke grondslag voor nacalculatie, dit wordt besproken in paragraaf 4.1.3. Naar aanleiding van zienswijze 2 uit Bijlage B neemt de Raad in deze paragraaf wel een nacalculatie op met betrekking tot het verschil tussen de toegestane inkomsten over de periode 2008 tot en met 2010 op basis van het vernietigde besluit en de toegestane inkomsten over de periode 2008 tot en met 2010 op basis van onderhavig besluit.

29. De tweede wijziging betreft het aanpassen van een percentage dat gebruikt wordt om de q-factor te berekenen. Deze wijziging komt in paragraaf 4.2 aan de orde.

30. De derde wijziging betreft de periode waarover meerkosten worden vergoed. Deze wijziging komt in paragraaf 4.3 aan de orde. Naar aanleiding van zienswijzen op het ontwerp-besluit van 8 april 2011 over de vierde reguleringsperiode TenneT TSO B.V.[9] zal de Raad in het onderhavige besluit verduidelijken hoe hij omgaat met (vermeende) meerkosten die ver na overdracht van het desbetreffende net zijn gemaakt en een passage over de wijze waarop de Raad toetst of kosten kwalificeren als meerkosten verplaatst naar het x-factorbesluit.

31. De vierde wijziging betreft het schrappen van randnummer 292 in Bijlage A, Methodebesluit. Deze alinea is in strijd met de uitspraak van het CBb van 2 juni 2009[10].

32. De vijfde wijziging betreft een aanpassing van de methode voor vaststelling van de rekenvolumina. Op 27 april 2011 heeft het CBb[11] artikel 3.7.5.A van de Tarievencode Elektriciteit onverbindend verklaard. Naar aanleiding hiervan zal de Raad voor de

[9] Ontwerp-besluit vierde reguleringsperiode TenneT TSO B.V. van 8 april 2011 met kenmerk 103584_1/36, www.nma.nl

[10] Uitspraak van het CBb van 2 juni 2009 met kenmerk LJN: BJ0727

[11] Uitspraak van het CBb van 27 april 2011 met kenmerk LJN: BQ3069

vaststelling van de rekenvolumina geen onderscheid maken in kleiner of groter dan 600 uur bedrijfstijd per jaar op de netvlakken HS, TS en Trafo HS+TS/MS. De rekenvolumina bepaalt de Raad op basis van de som van de gefactureerde volumina in het jaar 2006 op deze netvlakken. Deze wijziging komt in paragraaf 4.4 aan de orde.

4.1 Wijziging; ORV

33. Het CBb is van mening dat de Raad in zijn methodebesluit moet beogen een volledige vergoeding van de kosten voor het ORV lokale heffingen tot stand te brengen. De methode moet dus zijn gericht op het volledig vergoeden van de kosten en er moet niet op voorhand al een onderdekking te voorzien zijn. Hierbij merkt de Raad op dat voor de realisatie van de verhouding tussen kosten en vergoeding geldt wat voor alle kosten en inkomsten in de reguleringsmethode van de Raad geldt: de realisatie kan afwijken van de schatting vooraf. Zo kan het zo zijn dat achteraf geconstateerd kan worden dat geen exact volledige vergoeding van de kosten voor ORV lokale heffingen heeft plaatsgevonden, zelfs als dat vooraf wel beoogd was. Het CBb onderkent in zijn uitspraak ook deze mogelijkheid.

34. De Raad interpreteert de uitspraak van het CBb van 29 juni 2010 zo, dat de vergoeding voor een ORV conform de reguleringssystematiek volledig dient te zijn. Dat houdt niet noodzakelijkerwijs in dat de totale kosten voor een ORV exact worden vergoed. Een voorbeeld hiervan is dat bij erkenning van een ORV gedurende de eerste reguleringsperiode waarin het ORV erkend is, de inkomsten ter vergoeding daarvan vanuit een nulpunt aan het begin van de reguleringsperiode, toegroeien naar volledige vergoeding aan het einde van die reguleringsperiode. Door de geleidelijke werking van de *x*-factor over een reguleringsperiode is er sprake van een zogenaamd ingroeieffect, waarbij in het eerste jaar van de reguleringsperiode 1/3 van de inkomsten voor de vergoeding van een ORV in de totale inkomsten wordt verwerkt, in het tweede jaar 2/3 en deze in het derde jaar volledig in de totale inkomsten worden verwerkt. Er is derhalve geen sprake van een vergoeding van de totale exacte kosten, maar van een volledige vergoeding van kosten conform de reguleringsystematiek. De Raad leidt tevens af uit de uitspraken van het CBb 3 november 2009[12] en 29 juni 2010 op het onderdeel van de verwerking van het ORV waterkruisingen, dat de inkomsten voortvloeiend uit ORV's betrokken dienen te worden in de totale *x*-factor voor de regionale netbeheerders en juist daarom een geleidelijke ingroei kennen. Hiermee geeft de Raad bij de methode zo goed als mogelijk invulling aan het volledig vergoeden van de ORV's. Hierbij geldt vervolgens dat realisaties altijd kunnen afwijken van verwachtingen en dat de *x*-factor geleidelijk

[12] Uitspraak van het CBb van 3 november 2009 met kenmerk: LJN: BK 1790.

werkt, zodat achteraf wellicht geconstateerd kan worden dat geen sprake was van een exact volledige vergoeding. Deze invulling voldoet naar mening van de Raad echter wel aan wat is beoogd door wetgever en het CBb.

35. In de derde reguleringsperiode heeft de Raad lokale heffingen voor het eerst als ORV aangemerkt. De tarieven voor het jaar 2007 omvatten echter door de politieke discussie over het afschaffen van de precariobelasting bij het methodebesluit NE3R geen vergoeding van het ORV lokale heffingen. Door de Won werd deze reguleringsperiode ingekort tot één jaar, waardoor 2007 ook het laatste jaar van de regulering werd. De vergoeding van het ORV lokale heffingen 2007 heeft uiteindelijk plaatsgevonden door een correctie aan te brengen op de tarieven voor het jaar 2009[13]. Het gevolg hiervan is geweest dat de inkomsten van de regionale netbeheerders elektriciteit voor het ORV lokale heffingen, op basis van de begininkomsten 2007, ook in de vierde reguleringsperiode vanuit een nulpunt toegroeiden naar een volledige vergoeding conform de reguleringssystematiek.

36. De Raad begrijpt het oordeel van het CBb aldus, dat de begininkomsten van de vierde reguleringsperiode zo moeten worden vastgesteld, dat deze mede de inkomsten bevatten die de kosten beogen te dekken voor het ORV lokale heffingen. Concreet betekent dit dat het ORV lokale heffingen, of een zo goed mogelijke schatting daarvoor, in de begininkomsten 2007 hadden moeten zitten. Naar aanleiding van zienswijze 1 uit Bijlage B neemt de Raad in de begininkomsten 2007 de feitelijk gerealiseerde kosten van het ORV lokale heffingen voor het jaar 2007 op in de begininkomsten. Naar aanleiding van deze zienswijze wijzigt de Raad ook de bepaling van de eindinkomsten. De Raad zal in de eindinkomsten de kosten voor de feitelijk gerealiseerde kosten voor het ORV lokale heffingen 2010 opnemen.

37. De Raad wijzigt derhalve paragraaf 8.4 van Bijlage A, Methodebesluit (paragraaf 4.1.1), alsmede enkele formules opgenomen in Bijlage A, Bijlage 1, paragraaf 2.4 (paragraaf 4.1.4) en Bijlage A, Bijlage 3, Appendix (paragraaf 4.1.6). Onderstaande tekst en formules dienen ter vervanging van deze paragraaf en formules met in ogenschouw nemend de uitspraak van het CBb van 29 juni 2010 en de interpretatie van de Raad.

38. Naar aanleiding van zienswijzen wijzigt de Raad paragraaf 8.5.3 van Bijlage A, Methodebesluit (paragraaf 4.1.2) alsmede Bijlage A, Bijlage 1, paragraaf 2.5 (paragraaf 4.1.5).

[13] Zoals aangekondigd per brief van 7 maart 2008 met kenmerk 102106/116.B772.

39. Met betrekking tot de nacalculatie wijzigt de Raad paragraaf 11.3 van Bijlage A, Methodebesluit. De Raad heeft derhalve in paragraaf 4.1.3 de gewijzigde tekst opgenomen. Naar aanleiding van zienswijze 1 uit Bijlage B en de bepaling van begin- en eindinkomsten met de gerealiseerde kosten voor het ORV lokale heffingen verwijdert de Raad de nacalculatie uit deze paragraaf nu hiervoor geen wettelijke grondslag meer is, zoals de Raad heeft uitgelegd in zijn reactie op zienswijze 1 uit Bijlage B.

4.1.1 Vervangende tekst Bijlage A, Methodebesluit, paragraaf 8.4

40. De begininkomsten van de vierde reguleringsperiode volgen direct uit de wettelijke formule in artikel 41b, eerste lid, onderdeel d, van de E-wet. Voor elke netbeheerder afzonderlijk zijn de totale inkomsten voor het jaar 2007 gelijk aan het product van de tarieven in het jaar 2007 en de rekenvolumina[14] voor de vierde reguleringsperiode[15].

41. De begininkomsten 2007 dienen ter dekking van de doelmatige kosten voor het jaar 2007 (inclusief een redelijk rendement). Voor het jaar 2007 deelt de Raad de totale inkomsten in twee componenten in, die elk dienen ter dekking van verschillende kosten. De eerste component betreft de totale inkomsten die de netbeheerder op basis van de reguleringssystematiek mag terugverdienen om zijn kosten voor het jaar 2007 te dekken. De tweede component betreft de inkomsten die gerelateerd zijn aan drie tariefcorrecties[16]. Indien de Raad hiervoor geen tariefcorrecties zou uitvoeren, dan zouden netbeheerders de komende reguleringsperioden inkomsten ontvangen voor kosten die al gedekt zijn. De Raad acht dit in strijd met het principe van kostenoriëntatie[17]. In de volgende twee randnummers zijn de drie tariefcorrecties nader toegelicht.

42. De eerste tariefcorrectie is een correctie van de transporttarieven van regionale netbeheerders elektriciteit vanwege een verkeerde inschatting van de generieke component van de *x*-factor in de tweede reguleringsperiode[18]. Tegenover deze correctie

---

[14] Zoals reeds is gemeld in voetnoot 72 in Bijlage A, Methodebesluit, zijn Essent en Stedin het resultaat van de fusie van enkele netbeheerders. De begininkomsten van deze gefuseerde netbeheerders worden bepaald aan de hand van de som van de begininkomsten van de (voorheen) niet gefuseerde netbeheerders.

[15] Formule (23) uit Bijlage A, Bijlage 1.

[16] Formule (24) uit Bijlage A, Bijlage 1.

[17] Ingevolge artikel 41b, eerste lid, onderdeel a, van de E-wet.

[18] Besluit van 31 januari 2007.

staan geen kosten voor de netbeheerders in 2007. Daarom dient deze correctie geen onderdeel te zijn van de begininkomsten.

43. De tweede correctie is het gevolg van de vernietiging van de RUN door het CBb (zie randnummer 111 van Bijlage A, Methodebesluit). In 2007 hebben regionale netbeheerders elektriciteit meer inkomsten mogen genereren als gevolg van de invoering van de RUN, omdat hier tegenover kosten stonden. Het besluit dat de RUN mogelijk maakte is echter vernietigd. Dit betekent dat de RUN niet meer bestaat en hiervoor geen kosten meer worden gemaakt. De inkomsten die deze netbeheerders hiermee hebben mogen genereren dienen derhalve geen onderdeel te zijn van de begininkomsten.

44. De derde correctie van de begininkomsten strekt ertoe de bepaling van de *x*-factor tevens te corrigeren voor het effect van de *q*-factor[19] uit de derde reguleringsperiode. Dit is gedaan om een zuivere *x*-factor te bepalen. De *q*-factor beïnvloedt namelijk de begininkomsten, terwijl de kosten van transportkwaliteit (en alle andere kosten) reeds zijn meegenomen. Als er geen correctie zou plaatsvinden op de begininkomsten, zou een netbeheerder ten onrechte meer of minder inkomsten krijgen zonder dat hier meer- of minderkosten tegenover staan die niet al eerder zijn meegenomen bij het bepalen van de *x*-factor.

45. Als gevolg van de uitspraak van het CBb en de interpretatie van de Raad bij deze uitspraak, herstelt de Raad met onderhavig besluit tevens de wijze waarop het ORV lokale heffingen in de begininkomsten 2007 zijn opgenomen. De Raad geeft hieraan uitvoering door de Begininkomsten 2007 voor de regionale netbeheerders aan te passen met een inschatting van het inkomstenniveau dat de regionale netbeheerders elektriciteit, inclusief het ORV lokale heffingen, zouden hebben gehad in het jaar 2007. Hiermee houdt de Raad rekening met het ORV lokale heffingen aan het begin van de vierde reguleringsperiode. De Raad neemt om deze reden de kosten voor het ORV lokale heffingen mee bij de begininkomsten ten behoeve van de wettelijke formule en de begininkomsten ten behoeve van de bepaling van de *x*-factor[20].

46. Naar aanleiding van de zienswijze van Liander[21] wijzigt de Raad de gehanteerde data voor het ORV lokale heffingen. In het ontwerp-besluit baseerde de Raad de schatting van het niveau van het ORV lokale heffingen op de gegevens over lokale heffingen in het jaar 2006. Naar aanleiding van de zienswijze hanteert de Raad in onderhavig besluit voor de

[19] Formules (25) en (26) uit Bijlage A, Bijlage 1.

[20] Formules (23) en (25) uit Bijlage A, Bijlage 1.

[21] Bijlage B, zienswijze 1.

kosten van het ORV lokale heffingen de gerealiseerde kosten over het jaar 2007 voor de begininkomsten en de gerealiseerde kosten over het jaar 2010 voor de eindinkomsten.

47. De regionale netbeheerders elektriciteit zullen op deze manier, met zowel de vergoeding voor het ORV lokale heffingen in het begin- en eindpunt, een volledige vergoeding krijgen voor het ORV lokale heffingen conform de reguleringssystematiek en daarmee in overeenstemming met de uitspraak van het CBb.

4.1.2 Vervangende tekst Bijlage A, Methodebesluit, paragraaf 8.5.3

48. De Raad houdt sinds de derde reguleringsperiode[22] rekening met het bestaan van eventuele ORV's. Hierdoor beoogt de Raad de wettelijke doelstelling "bevorderen gelijkwaardigheid in de doelmatigheid" beter te behalen. Door rekening te houden met eventuele ORV's zorgt de Raad er namelijk voor dat de totale inkomsten aansluiten op de kosten. De wijze waarop de Raad hiervoor corrigeert is echter gewijzigd ten opzichte van de vorige reguleringsperiode (zie ook paragraaf 6.2 Bijlage A, Methodebesluit).

49. Ingevolge artikel 16 van de Bijlage bij de overeenkomst tussen de directeur DTe en de regionale netbeheerders elektriciteit met betrekking tot de regulering nettarieven elektriciteit in de periode 2001 t/m 2006 van 26 mei 2003 (hierna: de Overeenkomst Regulering Transporttarieven Elektriciteit[23]) heeft de Raad het Engelse onderzoeksbureau The Brattle Group (hierna: Brattle) gedurende de jaren 2004 tot en met 2006 onderzoek laten doen naar het bestaan van ORV's voor regionale netbeheerders gas en elektriciteit. De Raad gebruikt het eindrapport van Brattle[24] bij de vaststelling van ORV's voor regionale netbeheerders elektriciteit. De Raad is van mening dat Brattle het onderzoek zorgvuldig heeft uitgevoerd[25], onder meer door netbeheerders actief bij het onderzoek te betrekken.

Uitgangspunten bij de bepaling en verrekening van ORV's

50. De Raad hanteert de volgende uitgangspunten bij de bepaling en de verrekening van ORV's. Het eerste uitgangspunt is dat sprake is van een ORV indien voldaan is aan de volgende criteria:
    a. Significantie: is een mogelijke ORV substantieel? Substantieel is daarbij gedefinieerd als: de gemiddelde kosten voor dit ORV, uitgedrukt als percentage van de

[22] Zie het besluit van 27 juni 2006a.

[23] Zie www.nma.nl.

[24] The Brattle Group, *Regional Differences for Gas and Electricity Companies in the Netherlands*, maart 2006, www.nma.nl (hierna: Brattle 2006).

[25] Zie ook het besluit van 27 juni 2006a.

gestandaardiseerde economische kosten, overschrijden voor ten minste één netbeheerder het sectorgemiddelde met meer dan 1%-punt.

b. Structureel: is een mogelijke ORV houdbaar over de tijd? Een ORV is houdbaar in de tijd als de meer- of minderkosten voor een netbeheerder ten opzichte van de overige netbeheerders structureel van aard zijn.

c. Objectiveerbaarheid. Een ORV is objectiveervaar indien de factor dan wel omstandigheid niet-beïnvloedbaar is door het management én indien het ORV objectief is vast te stellen. Ter verduidelijking geeft de Raad een voorbeeld. Stel, netbeheerder A beheert een net in een regio met hoge bergen. Dit feit op zichzelf is niet beïnvloedbaar door het management. De wijze waarop netbeheerder A vervolgens zijn net beheert (materiaalkeuze, onderhoudsfilosofie etc.) *gegeven* de hoge bergen beschouwt de Raad wel als beïnvloedbaar.

51. Het tweede uitgangspunt is dat de verrekeningswijze van eventuele ORV's moet bijdragen aan het bereiken van de doelstellingen van de wetgever (zie paragraaf 5.1 Bijlage A, Methodebesluit). Eén van deze doelstellingen is dat netbeheerders een redelijk rendement behalen, en niet een rendement dat hoger is dan in het economisch verkeer gebruikelijk[26]. Ook heeft de wetgever bepaald dat bij de transporttarieven van een netbeheerder het uitgangspunt is dat de kosten worden toegerekend aan de tariefdragers betreffende de diensten die deze kosten veroorzaken[27]. Volgens de Raad betekent dit dat sprake moet zijn van kostengeoriënteerde inkomsten. De Raad kiest er daarom voor om de totale inkomsten van iedere netbeheerder afzonderlijk zodanig te bepalen dat alleen de noodzakelijke kosten worden terugverdiend. Concreet betekent dit dat een netbeheerder zonder ORV alleen efficiënte kosten per eenheid output vergoed krijgt. Een netbeheerder met ORV krijgt daarentegen de efficiënte kosten per eenheid output én de kosten als gevolg van het ORV vergoed in zijn totale inkomsten. Door de totale inkomsten te koppelen aan de kosten van netbeheerders doet de Raad recht aan de wettekst.

52. Het volgende voorbeeld illustreert het tweede uitgangspunt van de Raad. Stel er zijn twee netbeheerders met een gelijke output. Netbeheerder A heeft kosten van 90, netbeheerder B heeft kosten van 110. De gemiddelde kosten bedragen 100, en dus bedragen de uniforme inkomsten voor beide netbeheerders ook 100. De Raad constateert vervolgens dat netbeheerder B als gevolg van een ORV 20 aan kosten heeft. De Raad houdt vervolgens rekening met deze kosten in de reguleringssystematiek. Concreet betekent dit dat de gemiddelde kosten voor beide netbeheerders (exclusief de kosten voor het ORV) gelijk zijn aan 90. Immers, de kosten voor netbeheerder A bedragen 90 en de kosten

[26] Ingevolge artikel 41, derde lid, van de E-wet.

[27] Ingevolge artikel 41b, eerste lid, onderdeel a, van de E-wet.

voor netbeheerder B bedragen ook 90 (110 minus 20). Daarmee bedragen de uniforme inkomsten van de netbeheerders ook 90. Het resultaat van het identificeren van het ORV is in dit geval dat netbeheerder B meer inkomsten krijgt om de objectiveerbare kostenverschillen te vergoeden: 100 als de Raad geen rekening met ORV's houdt en 110 (90 plus 20) als de Raad wél rekening met ORV's houdt. Netbeheerder A krijgt door het identificeren van het ORV 10 inkomsten minder, namelijk 100 versus 90. Voorheen kreeg hij namelijk een vergoeding die tevens diende om kosten te vergoeden die hij zelf niet maakte. Dit zou bijvoorbeeld het geval kunnen zijn bij een netbeheerder die een vergoeding krijgt voor het ORV 'lokale heffingen', terwijl deze netbeheerder geen extra kosten heeft in de vorm van lokale heffingen. Het ontvangen van een vergoeding zou dan ingaan tegen de doelstelling van de wetgever. De wetgever heeft namelijk bepaald dat rendementen niet hoger mogen zijn dan in het economische verkeer gebruikelijk én dat sprake moet zijn van kostengeoriënteerde inkomsten.

53. Het derde uitgangspunt is dat de Raad kosten voor ORV's vergoedt vanaf de eerstvolgende reguleringsperiode nadat zij door de Raad als ORV zijn aangemerkt. De Raad past geen correctie toe met terugwerkende kracht over eerdere reguleringsperioden. Op basis van de wet en de Overeenkomst Regulering Transporttarieven Elektriciteit is de Raad daar niet toe verplicht. Bovendien leidt een dergelijke aanpassing tot onzekerheid bij afnemers, netbeheerders en investeerders over de rechtmatigheid van vroegere inkomsten en tarieven en het verloop van toekomstige inkomsten en tarieven.

54. Het vierde uitgangspunt van de Raad is dat alleen sprake is van een ORV zolang deze aan alle criteria voldoet en blijft voldoen. Het identificeren van ORV's in dit besluit betekent dus niet automatisch dat deze factor tot in het oneindige zal worden aangemerkt als ORV. Indien nodig kan dit iedere reguleringsperiode worden herzien. Wijzigingen in wet- en regelgeving, fusies, overnames en dergelijke kunnen voor de Raad aanleiding zijn om opnieuw te toetsen of er nog wel sprake is van een ORV. Indien dat niet het geval is, dan krijgt de netbeheerder van de Raad geen inkomsten meer ter dekking van de kosten die met deze factor zijn gemoeid.

55. Het vijfde en laatste uitgangspunt is dat de Raad elke reguleringsperiode opnieuw factoren als ORV kan identificeren. De Raad sluit namelijk niet uit dat er mogelijkerwijs in de toekomst nieuwe ORV's worden aangedragen door belanghebbenden, dan wel dat er nieuwe data beschikbaar komen met betrekking tot al onderzochte factoren waarvan tot op heden niet is bewezen dat deze daadwerkelijk als ORV aan te merken zijn. Indien een netbeheerder aannemelijk kan maken dat er een mogelijke ORV is, dan zal de Raad op dat moment beoordelen of en, zo ja, op welke wijze een (vervolg)onderzoek op zijn plaats is. Bij deze beoordeling zal de Raad tevens de kosten en baten van een dergelijke analyse betrekken.

ORV's voor regionale netbeheerders elektriciteit

56. Op basis van het onderzoek van Brattle heeft de Raad in de derde reguleringsperiode geconcludeerd dat de factor "lokale heffingen" (bestaande uit precariobelasting en gedoogbelasting) en de factor "waterkruisingen" voldeden aan de criteria van een ORV. De Raad vond het daarom gerechtvaardigd dat hij bij de bepaling van de totale inkomsten van elke netbeheerder afzonderlijk rekening hield met de hoogte van "lokale heffingen" en "waterkruisingen".

57. De Raad constateert thans dat een deel van de "lokale heffingen" en de "waterkruisingen" betrekking heeft op de HS-netten. Het beheer van deze netten wordt met ingang van 1 januari 2008 overgedragen aan TenneT. De Raad acht het onredelijk als een netbeheerder inkomsten vergoed krijgt, als daar geen kosten tegenover staan (zie ook paragraaf 8.4). De omvang van de factoren is daarom gecorrigeerd voor de kosten die samenhangen met de HS-netten die worden overgedragen aan TenneT[28]. In randnummer 198 heeft de Raad tevens reeds aangegeven dat er alleen sprake is van een ORV zolang deze aan alle criteria voldoet en blijft voldoen. De Raad heeft daarom, mede op verzoek van enkele belanghebbenden[29], uitvoerig getoetst of na de beheeroverdracht van de HS-netten de resterende kosten die samenhangen met de factoren "lokale heffingen" en "waterkruisingen" voldoen aan de criteria van een ORV, zoals die zijn geformuleerd in randnummer 194 en verder. Dit betreft met name het criterium van significantie. Indien deze kosten niet meer voldoen aan de criteria van een ORV, dan krijgen de netbeheerders van de Raad geen individuele inkomstencorrectie meer ter dekking van de desbetreffende kosten die met deze factor zijn gemoeid. Op grond van deze toets komt de Raad tot de conclusie dat thans beide factoren nog voldoen aan de gestelde criteria.

58. Zoals uit het vorige randnummer blijkt, blijft de factor "lokale heffingen" na de beheeroverdracht van de HS-netten voldoen aan alle criteria. Over de omvang van de correctie voor de factor "lokale heffingen" merkt de Raad het volgende op. De Raad beschikt bij het vaststellen van de *x*-factoren over de feitelijke gegevens. Dit in tegenstelling ten opzichte van het moment waarop hij het besluit van 29 augustus 2008 vaststelde. Daarom maakt de Raad thans gebruik van de gerealiseerde gegevens voor lokale heffingen om de ORV-kosten voor 2010 te berekenen. De Raad was in het ontwerp-besluit voornemens om de tarieven van netbeheerders te corrigeren op grond van de

[28] Zie in dit verband hetgeen is opgemerkt in Bijlage A, Methodebesluit, paragraaf 8.6 en Bijlage A, Bijlage 3

[29] Voor meer informatie verwijst de Raad naar zienswijzen 54 en 55 in Bijlage A, Bijlage 5 bij onderhavig besluit.

bevoegdheidsgrondslag in artikel 41c, tweede lid, onderdeel c, van de E-wet. Bij deze correctie houdt de Raad rekening met afwijkingen tussen geschatte en feitelijke gegevens (inclusief wettelijke heffingsrente) voor lokale heffingen gedurende de vierde reguleringsperiode. Echter, door in zowel de begininkomsten als de eindinkomsten de feitelijke gegevens te gebruiken vervalt de bevoegdheid tot nacalculatie. De Raad zal deze correctie dan ook niet toepassen. Er is immers geen sprake meer van geschatte gegevens als bedoeld in artikel 41c, tweede lid, van de E-wet.

59. Naar aanleiding van de zienswijzen[30] merkt de Raad op dat de Tweede Kamer een motie heeft aangenomen waarin zij het Kabinet verzoekt om de netbeheerders een vrijstelling te verlenen voor de precariobelasting[31]. De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna: de Minister van BZK) is voornemens om, namens het Kabinet, deze motie uit te voeren[32]. Als gedurende de vierde reguleringsperiode deze motie wordt uitgevoerd, dan voldoet de factor "lokale heffingen" niet langer aan het criterium van significantie. De Raad merkt deze factor vanaf dat moment niet langer aan als ORV. Derhalve hanteert de Raad vanaf dat moment voor het berekenen van de tariefcorrectie een realisatie van nul.

60. Zoals de Raad reeds in randnummer 201 heeft vastgesteld, blijft ook de factor "waterkruisingen" na de beheeroverdracht van de HS-netten voldoen aan alle criteria. Over de omvang van de correctie voor de factor "waterkruisingen" merkt de Raad het volgende op. De Raad heeft vastgesteld dat de meerkosten als gevolg van deze factor in 2006 EUR 2.748.959 bedroegen. Hiervan heeft EUR 673.447 betrekking op de netten die achterblijven bij de desbetreffende regionale netbeheerder[33]. De verwachte kosten in 2010 worden als volgt bepaald. Op de kosten in het jaar 2006, exclusief de kosten die betrekking hadden op de HS-netten, past de Raad de wettelijke formule toe om tot een bedrag te komen voor het jaar 2007. Dit bedrag brengt de Raad vervolgens met de berekende sectorbrede productiviteitsverandering naar het jaar 2010[34]. De Raad is

---

[30] Voor meer informatie verwijst de Raad naar zienswijze 59 in Bijlage 5 bij dit besluit.

[31] Motie de Pater – van der Meer, Tweede Kamer, vergaderjaar 2004-2005, 29 800 B, nr. 9.

[32] Dit is in een brief van de Minister van BZK aan de Tweede Kamer meegedeeld (Tweede Kamer, vergaderjaar 2004-2005, 26 213, nr. 17) en later bevestigd tijdens het Algemeen Overleg van de Tweede Kamer met de Minister van BZK van 7 maart 2008 (Tweede Kamer, vergaderjaar 2007-2008, 31 200 B, nr. 15, p. 5.

[33] Voor meer informatie verwijst de Raad naar zienswijze 54 in Bijlage A, Bijlage 5 bij onderhavig besluit.

[34] Formule (34) uit Bijlage A, Bijlage 1.

namelijk van mening dat voor de kosten van dit ORV ook de productiviteitsverbetering haalbaar is[35].

61. De Raad merkt tot slot op dat hij zienswijzen[36] heeft ontvangen waaruit blijkt dat enkele netbeheerders van mening zijn dat de Raad in onderhavig besluit rekening moet houden met aansluitdichtheid als ORV, eventueel met terugwerkende kracht naar het begin van de vierde reguleringsperiode. De Raad constateert dat hij op basis van het eindrapport van Brattle aansluitdichtheid niet heeft kunnen aanmerken als een ORV. In het jaar 2006 heeft de Raad daarom besloten om een additioneel onderzoek hiernaar uit te voeren. De resultaten van dit onderzoek waren ten tijde van het vaststellen van onderhavig besluit nog niet bekend. De Raad is het echter eens met de netbeheerders dat als aansluitdichtheid een ORV blijkt te zijn, de Raad hiermee in de vierde reguleringsperiode rekening dient te houden. De Raad heeft daarom besloten, voor zover nodig en mogelijk, dit besluit uit te breiden indien de resultaten van het nog lopende onderzoek naar aansluitdichtheid daar aanleiding toe geven.

4.1.3 Vervangende tekst Bijlage A, Methodebesluit, paragraaf 11.3

62. De Raad is voornemens om in de transporttarieven van de vierde reguleringsperiode enkele nacalculaties en verrekeningen uit te voeren. De Raad licht dit hieronder vanuit het oogpunt van transparantie nader toe.

63. Ten eerste heeft de Raad in het besluit van 31 januari 2007 vastgelegd dat de Raad de transporttarieven van de regionale netbeheerders elektriciteit in de jaren 2007 tot en met 2009 zal corrigeren voor schattingsfouten in de *X*-factor uit de tweede reguleringsperiode. Doel van deze nacalculatie van de *X*-factor is om de voor- of nadelen, die door een verkeerde inschatting van de *X*-factor voor de tweede reguleringsperiode zijn ontstaan, te compenseren in de eerstvolgende transporttarieven. De Raad zal derhalve bij het vaststellen van de transporttarieven in de jaren 2008 en 2009 rekening houden met de nacalculatie van de *X*-factor uit de tweede reguleringsperiode, conform het besluit van 31 januari 2007.

64. Ten tweede merkt de Raad op dat in de tarieven in de vierde reguleringsperiode een verrekening zal plaatsvinden wegens het niet tijdig vaststellen van tarieven voor het jaar

[35] Zie het besluit van 27 juni 2006a

[36] Voor meer informatie verwijst de Raad naar zienswijze 61 in Bijlage A, Bijlage 5 bij dit besluit.

2007, zoals aangekondigd in de brief van 1 december 2006 over het proces tot vaststelling van transport- en aansluittarieven elektriciteit en gas 2007[37].

65. De Raad heeft ten derde enkele zienswijzen ontvangen over het tijdpad van de besluitvorming en de gevolgen daarvan voor de vaststelling van de transporttarieven voor het jaar 2008[38]. De Raad stelt vast dat het, als gevolg van onduidelijkheid over de beheeroverdracht van de HS-netten, niet mogelijk was om voor 1 januari 2008 het onderhavige besluit vast te stellen. Het was daardoor eveneens niet mogelijk om de transporttarieven voor het jaar 2008 vast te stellen. Vanwege het bepaalde in artikel 42, tweede lid, van de E-wet, gelden daarom in het jaar 2008 de transporttarieven die de Raad voor het jaar 2007 heeft vastgesteld. Afnemers zouden hierdoor in hun belangen kunnen worden geschaad. Juist vanwege de aanscherping van de reguleringssystematiek, is het immers te verwachten dat de transporttarieven voor de jaren 2008 tot en met 2010 over het algemeen lager zullen uitvallen dan de transporttarieven uit 2007. De Raad acht het om die reden en op basis van het wettelijk kader dat uitgaat van een continue regulering ter bevordering van de doelmatigheid[39] niet meer dan redelijk om in de eerstvolgende tariefbesluiten, het verschil tussen de transporttarieven die in 2008 zijn gehanteerd op basis van de tariefbesluiten van 31 januari 2007[40] en de transporttarieven op basis van de bij onderhavig besluit vast te stellen methoden en nog vast te stellen *x*-factoren, *q*-factoren en rekenvolumina, te verrekenen.

66. Uitzondering op het voorgaande vormen de transporttarieven die aangeslotenen op de HS-netten (hierna: HS-tarieven) betalen. Naar aanleiding van de brief van 30 november 2007[41] van de Minister heeft de Raad op 21 december 2007 een besluit[42] tot wijziging van de "Besluiten tot vaststelling van de nettarieven elektriciteit voor het jaar 2007" genomen. Op grond van dit besluit is TenneT sinds 1 januari 2008 bevoegd om de HS-tarieven, met uitzondering van de tarieven die aangeslotenen betalen voor het HS-net

---

[37] Brieven van 1 december 2006 met kenmerken 102370_1/8, 102370_2/7, 102370_4/9, 102370_5/7, 102370_6/9, 102370_7/6, 102370_8/8, 102370_9/8, 102370_10/7, 102370_11/7, 102370_12/9, www.nma.nl.

[38] Bijlage A, Bijlage 5, zienswijze 94.

[39] Artikelen 41 tot en met 41c van de E-wet.

[40] Besluiten van 31 januari 2007 met kenmerken 102365_1/8, 102365_2/8, 102365_3/6, 102365_4/8, 102365_6/11, 102365_7/7, 102365_8/6, 102365_9/7, 102365_10/9, 102365_11/6, 102365_12/6, 102365_13/7, www.nma.nl.

[41] Brief van 30 november 2007 met kenmerk ET/EM/7142756, www.minez.nl, en Tweede Kamer, vergaderjaar 2007-2008, 30 212, nr. 68.

[42] Besluit van 21 december 2007 met kenmerk 102871/1, www.nma.nl.

van Stedin en een gedeelte van het HS-net van Liander (te weten Liander Randmeren), te factureren.

67. Ten vierde merkt de Raad op dat hij diverse zienswijzen heeft ontvangen over de inkoopkosten transport[43]. Uit deze zienswijzen blijkt dat de inkoopkosten transport in de vierde reguleringsperiode zullen stijgen als gevolg van de voorgenomen investeringen, waaronder enkele aanmerkelijke investeringen, van TenneT. De Raad heeft daarom besloten na te calculeren voor het verschil tussen de verwachte inkoopkosten transport en de werkelijke inkoopkosten transport die de sector heeft gemaakt in de vierde reguleringsperiode. Dit leidt naar verwachting tot een verrekening van het verschil in de tarieven van de regionale netbeheerders in de jaren 2010 tot en met 2012.

68. Tot slot was de Raad voornemens om voor de kosten voor het ORV lokale heffingen een nacalculatie op te nemen. Echter, de Raad heeft voor deze ORV zowel de begininkomsten als de eindinkomsten gebaseerd op de feitelijk gerealiseerde kosten. De in het ontwerp-besluit gehanteerde bevoegdheidsgrondslag in artikel 41c, tweede lid, onderdeel c, van de E-wet komt door het hanteren van feitelijk gerealiseerde kosten te vervallen. De Raad neemt dus in onderhavig besluit geen nacalculatie op voor het ORV lokale heffingen.

69. Naar aanleiding van zienswijze 2 uit Bijlage B kondigt de Raad aan dat hij voornemens is om in de toekomstige tariefbesluiten het verschil tussen de toegestane inkomsten over de periode 2008 tot en met 2010 op basis van het vernietigde besluit en de toegestane inkomsten over de periode 2008 tot en met 2010 op basis van het methodebesluit na te calculeren. Op dit moment kan de Raad nog niet aangeven of hij de effecten van de nacalculaties en de verrekeningen in de transporttarieven van één of van meerdere jaren zal verwerken. Dit hangt met name af van de totale omvang van de nacalculatie en verrekeningen. Als het verwerken hiervan in de transporttarieven voor één jaar tot sterke tariefschommelingen leidt, zal de Raad de nacalculatie en verrekeningen gelijkmatig verwerken in de transporttarieven voor de komende jaren

4.1.4 Vervangende tekst Bijlage A, Bijlage 1, paragraaf 2.4

(23) $$BI_{i,2007} = \sum_{j} \hat{p}_{i,j,2007} \cdot rv_{i,j,2008-2010} + LH_{i,2007}$$

waarbij

[43] Voor meer informatie verwijst de Raad naar Bijlage A, Bijlage 5, zienswijze 50.

$\hat{p}_{i,j,2007}$ De tarieven van netbeheerder i voor tariefelement j in het jaar 2007, die gebruikt worden voor de bepaling van de begininkomsten ($BI_{i,2007}$) zijnde de beginwaarde van de Totale Inkomsten van netbeheerder i, waarop voor de berekening van de inkomsten in het eerste jaar van de vierde reguleringsperiode (het jaar 2008) volgens de formule uit artikel 41b, lid 1 onderdeel d van de E-wet de *x*-factor en *q*-factor wordt toegepast

$rv_{i,j,2008-2010}$ De rekenvolumina voor tariefdrager j van netbeheerder i voor de vierde reguleringsperiode

$LH_{i,2007}$ De feitelijk gerealiseerde lokale heffingen voor netbeheerder i in jaar 2007 (uitgedrukt in prijspeil 2007)

(24) $$\hat{p}_{i,j,2007} = \frac{\sum_j \left(p_{i,j,2007} \cdot rv_{i,j,2008-2010}\right) - RUN_{i,2007} - NC_{i,2007}}{\sum_j p_{i,j,t} \cdot rv_{i,j,2008-2010}} \cdot p_{i,j,2007}$$

(25) $$BI^{x}_{i,2007} = \sum_j \tilde{p}_{i,j,2007} \cdot rv_{i,j,2008-2010} + LH_{i,2007}$$

waarbij

$\tilde{p}_{i,j,2007}$ De tarieven van netbeheerder i voor tariefelement j in het jaar 2007, die gebruikt worden voor de bepaling van de begininkomsten ten behoeve van de *x*-factor. Hierbij vindt een correctie plaats voor de effecten van de RUN, nacalculaties en de *q*-factor

(26) $$\tilde{p}_{i,j,2007} = \frac{\sum_j \left(p_{i,j,2007} \cdot rv_{i,j,2008-2010}\right) - RUN_{i,2007} - NC_{i,2007} - Q_{i,2007}}{\sum_j p_{i,j,t} \cdot rv_{i,j,2008-2010}} \cdot p_{i,j,2007}$$

4.1.5 Vervangende tekst Bijlage A, Bijlage 1, paragraaf 2.5

(27) $$EI^{x}_{i,2010} = c_{eff,2010} \cdot SO_{i,2007} + E\left(ORV_{i,2010}\right)$$

waarbij

$c_{eff,2010}$ De verwachte efficiënte kosten per eenheid output voor het jaar 2010, inclusief een redelijk rendement over het geïnvesteerde vermogen

$E\left(ORV_{i,2010}\right)$ Het objectiveerbare regionale kostenverschil voor netbeheerder i in jaar 2010

(28) $$c_{eff,2010} = \frac{\sum_i C_{eff,i,2007}}{\sum_i SO_{i,2007}} \cdot \left(1 - PV_{2007-2010}\right)^3$$

waarbij

$C_{eff,i,2007}$ De efficiënte kosten voor netbeheerder i in jaar 2007

$PV_{2007-2010}$ De verwachte gemiddelde jaarlijkse productiviteitsverandering voor de jaren 2007 tot en met 2010

(29) $$\sum_i C_{eff,i,2007} = \left(1 - PV_{2007-2010} + cpi_{2007}\right) \cdot \sum_i \left(C^{WACC,4^e}_{i,2006} - ORV_{i,2006}\right)$$

waarbij

$C^{WACC,k^e}_{i,t}$ De gestandaardiseerde economische kosten van netbeheerder i in jaar t, gebaseerd op de WACC voor de k^e reguleringsperiode. De gestandaardiseerde economische kosten van netbeheerder i in het jaar 2005 en 2006 zijn, ten behoeve van de bepaling van de productiviteitsverandering, zodanig gecorrigeerd dat de meerkosten ten gevolge van de op-nul-stelling van het LUP niet tot uitdrukking komen in de kosten

$ORV_{i,2006}$ Het objectiveerbare regionale kostenverschil van netbeheerder i uitgedrukt in prijspeil 2006

(30) $$PV_{2007-2010} = PV_{2003-2006}$$

waarbij

$PV_{2003-2006}$ De gerealiseerde gemiddelde jaarlijkse productiviteitsverandering voor de jaren 2003 tot en met 2006

(31) $$\sum_{k=1}^{3}\left(1-PV_{2003-2006}\right)^{k}=\left(1-PV_{2004}\right)+\left(1-PV_{2004}\right)\cdot\left(1-PV_{2005}\right)+\left(1-PV_{2004}\right)\cdot\left(1-PV_{2005}\right)\cdot\left(1-PV_{2006}\right)$$

waarbij

PV_t De over alle netbeheerders gemiddelde gerealiseerde jaarlijkse productiviteitsverandering over het jaar t

(32) $$PV_t=\left(\frac{\frac{\sum_i C_{i,t-1}^{WACC,2^e}}{\sum_i SO_{i,t-1}}-\frac{\sum_i C_{i,t}^{WACC,2^e}\cdot\frac{1}{\left(1+cpi_t\right)}}{\sum_i SO_{i,t}}}{\frac{\sum_i C_{i,t-1}^{WACC,2^e}}{\sum_i SO_{i,t-1}}}\right)$$

(33) $$E\left(ORV_{i,2010}\right)=E\left(W_{i,2010}\right)+LH_{i,2010}$$

waarbij

$E\left(W_{i,2010}\right)$ Het geschatte objectiveerbare regionale kostenverschil waterkruisingen voor netbeheerder i in jaar 2010 (uitgedrukt in prijspeil 2007)

$LH_{i,2010}$ De feitelijk gerealiseerde lokale heffingen voor netbeheerder i in jaar 2010 (uitgedrukt in prijspeil 2007)

(34) $$E\left(W_{i,2010}\right)=W_{i,2006}\cdot\left(1+cpi_{2007}-x_{i,2007}+q_{i,2007}\right)\cdot\left(1-PV_{2007-2010}\right)^{3}$$

waarbij

$W_{i,2006}$ Het objectiveerbare regionale kostenverschil waterkruisingen voor netbeheerder i in jaar 2006

(35) (vervalt)

4.1.6 Vervangende tekst Bijlage A, Bijlage 3, Appendix

Begininkomsten

(b) $$BI_{i,2007} = \sum_j \left(\hat{p}^{-W}_{i,j,2007} \cdot rv^{WON}_{i,j,2008-2010} \right) + W^{RNB}_{i,2007} + Z_{i,2007} + LH_{i,2007})$$

waarbij

$\hat{p}^{-W}_{i,j,2007}$ De tarieven van netbeheerder i voor tariefelement j in het jaar 2007 ter bepaling van de begininkomsten waarop de formule in artikel 41b, eerste lid van de E-wet toegepast zal worden na de beheeroverdracht van de over te dragen HS-netten. Deze tarieven zijn gecorrigeerd voor de effecten van de RUN, nacalculaties en het objectiveerbare regionale verschil waterkruisingen

$W^{RNB}_{i,2007}$ Het bedrag waarmee de inkomsten van netbeheerder i in het jaar 2007 zijn verhoogd vanwege het objectiveerbare regionale kostenverschil waterkruisingen in netvlakken die niet worden overgedragen

$Z_{i,t}$ De door de Raad toegekende extra inkomsten die netbeheerder i mag verdienen in het jaar t vanwege meerkosten HS-netten

$LH_{i,2007}$ De feitelijk gerealiseerde lokale heffingen voor netbeheerder i in jaar 2007 (uitgedrukt in prijspeil 2007)

(c) $$\hat{p}^{-W}_{i,j,2007} = \frac{\sum_j \left(p_{i,j,2007} \cdot rv_{i,j,2008-2010} \right) - RUN_{i,2007} - NC_{i,2007} - W_{i,2007}}{\sum_j p_{i,j,t} \cdot rv_{i,j,2008-2010}} \cdot p_{i,j,2007}$$

(d) $$BI^{x}_{i,2007} = \sum_j \left(\tilde{p}^{-W}_{i,j,2007} \cdot rv^{WON}_{i,j,2008-2010} \right) + W^{RNB}_{i,2007} + Z_{i,2007} + LH_{i,2007})$$

waarbij

$\tilde{p}^{-W}_{i,j,2007}$ De tarieven van netbeheerder i voor tariefelement j in het jaar 2007 ter bepaling van de begininkomsten voor vaststelling van de x-factor na de beheeroverdracht van de over te dragen HS-netten. Deze tarieven zijn gecorrigeerd voor de effecten van de RUN, nacalculaties, het objectiveerbare regionale verschil waterkruisingen en de q-factor

(e)

$$\tilde{p}^{-W}_{i,j,2007} = \frac{\sum_j \left(p_{i,j,2007} \cdot rv_{i,j,2008-2010} \right) - RUN_{i,2007} - NC_{i,2007} - W_{i,2007} - Q_{i,2007}}{\sum_j p_{i,j,t} \cdot rv_{i,j,2008-2010}} \cdot p_{i,j,2007}$$

De verwachte efficiënte kosten per eenheid output voor het jaar 2010

(m) $$c_{eff,2010} = \frac{\sum_i \left(C_{eff,i,2007} + E(ORV_{i,2007}^{HS})\right)}{\sum_i SO_{i,2007}} \cdot (1 - WON) \cdot \left(1 - PV_{2007-2010}\right)^3$$

waarbij

$E(ORV_{i,2007}^{HS})$ Het objectiveerbare regionale kostenverschil voor netbeheerder i in jaar 2007 in netvlakken die worden overgedragen

(n) $$E\left(ORV_{i,2007}^{HS}\right) = E\left(W_{i,2007}^{HS}\right) + E\left(LH_{i,2007}^{HS}\right)$$

waarbij

$E\left(W_{i,2007}^{HS}\right)$ Het geschatte objectiveerbare regionale kostenverschil waterkruisingen voor netbeheerder i in jaar 2007 in netvlakken die worden overgedragen

$E(LH_{i,2007}^{HS})$ Het geschatte objectiveerbare regionale kostenverschil lokale heffingen voor netbeheerder i in jaar 2007 in netvlakken die worden overgedragen

(o) $$E\left(W_{i,2007}^{HS}\right) = W_{i,2006}^{HS} \cdot (1 + cpi_{2007} - x_{i,2007} + q_{i,2007})$$

waarbij

$W_{i,2006}^{HS}$ Het objectiveerbare regionale kostenverschil waterkruisingen voor netbeheerder i in jaar 2006 in netvlakken die worden overgedragen

(p) $$E\left(LH_{i,2007}^{HS}\right) = LH_{i,2006}^{HS} \cdot \left(1 + cpi_{2007}\right)$$

waarbij

$LH_{i,2006}^{HS}$ De door netbeheerder i in jaar 2006 betaalde lokale heffingen in netvlakken die worden overgedragen

Het geschatte objectiveerbare regionale kostenverschil in jaar 2010

(q) $$E\left(W_{i,2010}\right) = W_{i,2006}^{RNB} \cdot (1 + cpi_{2007} - x_{i,2007} + q_{i,2007}) \cdot (1 - PV_{2007-2010})^3$$

waarbij

$W_{i,2006}^{RNB}$ Het objectiveerbare regionale kostenverschil waterkruisingen in netvlakken die niet worden overgedragen voor netbeheerder i in jaar 2006

(r) (vervalt)

4.2 Wijziging; Vaststelling van de q-factor

70. Tijdens de beroepsprocedure over het besluit van 29 augustus 2008 heeft de Raad aangegeven dat er een foutief percentage in dat besluit was opgenomen bij de berekening van de q-factor. Liander heeft gesteld dat in 2007 een groter gedeelte van de kwaliteitsprestatie voor de derde reguleringsperiode was verwerkt in de toegestane omzet 2007, dan de Raad heeft berekend. De Raad heeft in zijn verweerschrift hierover het volgende overwogen:

"De Raad merkt op dat hij naar aanleiding van de grief van Liander het betrokken percentage nog een keer heeft berekend. De conclusie is dat het percentage ten onrechte niet op 17% is vastgesteld. De Raad heeft vervolgens bezien wat het effect van de onjuiste vaststelling van het percentage is geweest op de berekening van de hoogte van de uiteindelijke q-factor. Dat effect blijkt verwaarloosbaar, want het leidt voor geen enkele netbeheerder tot een wijziging van de q-factor. De Raad ziet er om die reden vanaf het methodebesluit te wijzigen. Het spreekt voor zich dat het methodebesluit wel zo kan worden gelezen dat het percentage 17% is in plaats van 10%."

71. De Raad zal in onderhavig besluit het foutieve percentage herstellen, zoals hij reeds heeft toegezegd in de beroepsprocedure omtrent het besluit van 29 augustus 2008. De Raad wijzigt derhalve paragraaf 9.4 van Bijlage A, Methodebesluit. Onderstaande tekst dient ter vervanging van deze paragraaf met in ogenschouw nemend de uitspraak van het CBb van 29 juni 2010 en de interpretatie van de Raad.

72. Daarnaast wijzigt de Raad formule 10 uit Bijlage A, Bijlage 4, paragraaf 2.3 en wijzigt deze formule in twee nieuwe formules, zijnde 10a en 10b. Deze wijziging komt in paragraaf 4.2.2 aan de orde.

4.2.1 Vervangende tekst Bijlage A, Methodebesluit, paragraaf 9.4

73. De wijze van vaststelling van de q-factor in de vierde reguleringsperiode is gewijzigd ten opzichte van de methode in de derde reguleringsperiode. Deze wijziging heeft te maken met de beperking van de derde reguleringsperiode tot het jaar 2007. Hierdoor wordt afgeweken van de standaardmethode.

74. De q-factor geeft de aanpassing van de totale inkomsten (en daarmee ook de tarieven) weer met betrekking tot de geleverde kwaliteit, zoals bedoeld in artikel 41, eerste en

vierde lid, van de E-wet. Netbeheerders worden afgerekend op een door de Raad vastgestelde kwaliteitsnorm. Een netbeheerder mag zijn tarieven verhogen als hij beter scoort dan de norm, maar moet zijn tarieven verlagen als hij slechter scoort dan de norm. Deze kwaliteitsprestatie komt tot uitdrukking in de q-factor. Een positieve q-factor voor een netbeheerder resulteert in hogere totale inkomsten en een negatieve q-factor in lagere totale inkomsten.

Standaardmethode

75. De q-factor wordt per reguleringsperiode per netbeheerder bepaald[44]. De q-factor in een reguleringsperiode wordt berekend door de verandering in de kwaliteitsprestatie tussen twee opeenvolgende reguleringsperioden te bepalen. In de vaststelling van de q-factor wordt rekening gehouden met de kwaliteitsontwikkeling. Een relatieve kwaliteitsverandering leidt tot een verandering in de q-factor en daarmee in de totale inkomsten. Een eenmalige relatieve kwaliteitsverandering komt logischerwijs eenmaal tot uitdrukking in de q-factor[45]. Een positieve (negatieve) kwaliteitsprestatie hoeft om deze reden niet per definitie een positieve (negatieve) q-factor te zijn.

76. Er wordt een maximum[46] gesteld aan de hoogte van de q-factor om er zorg voor te dragen dat het systeem van kwaliteitsregulering niet zal leiden tot zeer grote financiële gevolgen voor netbeheerders. De methode van de Raad richt zich namelijk op de meting van relatief korte perioden. Het kan voorkomen dat een netbeheer meer tijd nodig heeft om zijn kwaliteitsprestaties te beïnvloeden. De Raad vindt het daarom redelijk dat de q-factor gemaximeerd moet worden. Een dergelijke maatregel komt ook in het buitenland voor. De begrenzing, in absolute termen, is gelijk aan 5% van de totale inkomsten. De begrenzing is symmetrisch en werkt dus twee kanten op. De totale inkomsten kunnen maximaal 5% stijgen of 5% dalen als gevolg van een kwaliteitsverbetering c.q. kwaliteitsverslechtering. Deze percentages hebben volgens de Raad voldoende potentie om prikkels te generen. De keuze voor een symmetrische begrenzing berust op onpartijdigheid voor het financiële effect voor enerzijds afnemers en anderzijds netbeheerders. Afnemers hechten namelijk belang aan een begrenzing aan de bovenzijde en netbeheerders aan een begrenzing aan de onderzijde.

Afwijking van de standaardmethode

77. Door de beperking van de derde reguleringsperiode tot het jaar 2007 ingevolge de Won, kan de standaardmethode voor de bepaling van de q-factor in de vierde reguleringsperiode niet één op één toegepast worden. Immers, de standaardmethode

---

[44] Zie artikel 41a, eerste lid, van de E-wet.

[45] Formule (9), paragraaf 4.2.2.

[46] In Bijlage D van het besluit van 12 oktober 2004 is deze begrenzing uitvoerig beargumenteerd.

houdt geen rekening met reguleringsperioden die tussentijds door een wetswijziging beperkt worden. Bij het bepalen van de q-factor worden de volledige kwaliteitsprestaties tussen twee opeenvolgende reguleringsperioden gesaldeerd, zodat een eenmalige relatieve kwaliteitsverandering eenmaal tot uitdrukking in de q-factor komt. Door een vervroegd einde van de derde reguleringsperioden kunnen de kwaliteitsprestaties niet volledig gesaldeerd worden, omdat de kwaliteitsprestaties slechts deels tot uitdrukking zijn gekomen in de tarieven; alleen in het jaar 2007. De Raad anticipeert hierop bij het bepalen van de q-factor voor de vierde reguleringsperiode door een correctie uit te voeren op de gemeten kwaliteitsprestaties, zodat een netbeheerder niet ontrecht inkomsten mist of onterecht meer inkomsten genereert. Deze correctie houdt in dat alleen het deel van de kwaliteitsprestatie uit de derde reguleringsperiode wordt gesaldeerd dat ook tot uitdrukking is gekomen in de transporttarieven voor het jaar 2007. Hiermee komt het resterende deel van de kwaliteitsprestatie uit de derde reguleringsperiode tot uitdrukking in de q-factoren in de vierde reguleringsperiode[47].

78. Vanwege de geleidelijke toegroei naar de eindinkomsten, komt de kwaliteitsprestatie niet evenredig over de jaren tot uitdrukking in de transporttarieven. Berekend kan worden[48] dat (circa) 17% (1/6) van de kwaliteitsprestatie in het eerste jaar in de transporttarieven (via de q-factor) terecht komt. In het tweede en derde jaar komt respectievelijk 33% (2/6) en 50% (3/6) van de kwaliteitsprestatie in de transporttarieven terecht. In het vernietigde besluit stond ten onrechte 10% als het percentage van de kwaliteitsprestatie dat in het eerste jaar in de transporttarieven terecht komt.

4.2.2 Vervangende tekst Bijlage A, Bijlage 4, paragraaf 2.3

Standaardmethode

(9) $$\sum_{k=T}^{T+M-1} TI_{i,k}^{-q} + (\pi_{i,T-M-1,..,T-2} - \pi_{i,T-2M-1,..,T-M-2}) = \sum_{k=T}^{T+M-1} BI_{i,T-1} \cdot (1 + q_{i,T,..,T+M-1})^{k+1-T}$$

waarbij

$TI_{i,k}^{-q}$ De totale inkomsten (in prijspeil T-1) van netbeheerder i in jaar k als deze bepaald zouden worden zonder de q-factor (q=0) en cpi, maar wel met de x-factor

[47] Formule (10a), paragraaf 4.2.2.

[48] Formule (10b), paragraaf 4.2.2.

$\pi_{i,t}$	De kwaliteitsprestatie van netbeheerder i in jaar t. De ontwikkeling in kwaliteitsprestatie wordt weergegeven door: $\pi_{i,T-M-1,..,T-2} - \pi_{i,T-2M-1,..,T-M-2}$
T	Het eerste jaar van een reguleringsperiode
M	De lengte van een reguleringsperiode (minimaal 3 en maximaal 5 jaar)

Vierde reguleringsperiode

(10a) $$\sum_{k=2008}^{2010} TI_{i,k}^{-q} + (\pi_{i,2004-2006} - \frac{1}{6}\pi_{i,2003-2005}) = \sum_{k=2008}^{2010} BI_{i,2007} \cdot (1+q_{i,2008-2010})^{k+1-2008}$$

Verklaring 17%

(10b) $$\frac{TI \cdot (1+q) - TI}{TI \cdot (1+q) + TI \cdot (1+q)^2 + TI \cdot (1+q)^3 - 3 \cdot TI} = \frac{q}{(1+q) + (1+q)^2 + (1+q)^3 - 3} = \frac{1}{6 + 4 \cdot q + q^2} \approx 17\%$$

omdat q begrensd is tussen -0,05 en 0,05

4.3 Wijziging; meerkosten HS-netten als gevolg van beheeroverdracht

79. Het CBb heeft geoordeeld, zie paragraaf 3.1, dat de Raad geen redelijke toepassing heeft gegeven aan artikel Xa van de Won door de vergoeding voor meerkosten te beperken tot meerkosten die zijn gemaakt tot en met 30 juni 2008. Het CBb legt daaraan ten grondslag dat op die datum nog niet het beheer van alle netten feitelijk was overgedragen, in afwijking van de verwachting van de wetgever. De Raad interpreteert de uitspraak als volgt. De periode waarover vergoeding van meerkosten plaatsvindt is gerelateerd aan het moment van feitelijke overdracht van de HS-netten. Nu de HS-netten niet voor eind 2008 zijn overgedragen, zoals de wetgever veronderstelde, dient de Raad een andere periode in acht te nemen.

80. De Raad hanteert dus het uitgangspunt dat het redelijk is dat meerkosten worden vergoed tot aan een moment dat een sterke relatie heeft met het feitelijke overdrachtsmoment. De Raad baseert dit uitgangspunt op het oordeel van het CBb, dat "*Het College is van oordeel dat een redelijke toepassing van de Won meebrengt dat, nu niet in alle gevallen de feitelijke beheeroverdracht van een HS-net aan TenneT reeds voor 2008 is gerealiseerd, de in verband met de overdracht redelijkerwijs gemaakte meerkosten dienen te*

worden vergoed in het jaar of de jaren na de overdracht." De Raad concludeert hieruit dat het CBb een relatie ziet tussen een redelijke termijn van vergoeding enerzijds en de feitelijke overdrachtsmomenten anderzijds. Hieruit volgt naar mening van de Raad dat het einde van de periode waarover meerkosten voor vergoeding in aanmerking komen, gerelateerd is aan de datum van feitelijke beheersoverdracht.

81. De Raad relateert de vergoeding voor de kosten voor de HS overdracht daarom aan de datum van feitelijke beheersoverdracht, welke tevens na 1 januari 2008 kan hebben plaatsgevonden.[49] De Raad overweegt hierbij dat direct betrokkenen bij de overdracht van een HS-net op het moment van feitelijke overdracht redelijkerwijs zicht dienen te hebben op de tot dan toe gemaakte meerkosten alsmede op de nog te maken meerkosten in verband met het overgedragen HS-net. Uit het oogpunt van doelmatig handelen acht de Raad het namelijk redelijk om te veronderstellen dat aan een transactie zoals de overdracht van HS-netten een plan en begroting ten grondslag liggen en kosten geen onvoorziene factor mogen zijn. Tevens acht de Raad het, gelet op het karakter van transactiekosten, redelijk dat de periode waarin meerkosten voor het overdragen van het HS-net worden gemaakt, althans in substantiële mate, in beginsel beperkt is tot enkele maanden na de feitelijke overdracht van HS-netten. Naarmate de kosten verder na de datum van overdracht worden gemaakt zal de Raad indringender toetsen of daadwerkelijk sprake is van meerkosten. Hieruit vloeit ook voort, met de (laatste) feitelijke overdracht van HS-netten van Liander aan TenneT per 1 juni 2009, dat meerkosten ten behoeve van de HS-overdracht zich in ieder geval niet zullen uitstrekken tot 2011 of later. De Raad acht het begrenzen van de periode waarover vergoeding plaatsvindt ook vanuit het perspectief van de afnemer van belang en redelijk, omdat hierdoor duidelijkheid ontstaat over de gevolgen van de overdracht van de HS-netten voor de tarieven.

82. Wellicht ten overvloede merkt de Raad hierbij op dat kosten in verband met CBL-contracten hierbij geen rol kunnen spelen. De Raad houdt vast aan zijn standpunt in het besluit van 29 augustus 2008. De uitspraak van 29 juni 2010 van het CBb doet daar niet aan af.

83. De Raad acht het van belang om de correctie zodanig uit te voeren dat deze in lijn is met de algemene wettelijke doelstellingen ten aanzien van het bevorderen van de doelmatigheid van de bedrijfsvoering en het behalen van een rendement dat niet hoger is

[49] In de Expertgroep Kostenaspecten HS-netten van 5 november 2009 hebben netbeheerders aangegeven tot wanneer het feitelijke beheer van de overgedragen HS-netten is uitgevoerd. Dit betreft 1 januari 2008 voor DNWB, 1 november 2008 voor Enexis en 1 juni 2009 voor Liander (exclusief Randmeren). TenneT herkent deze weegave.

dan een rendement dat in het economisch verkeer gebruikelijk is (zie paragraaf 5.1 van Bijlage A, Methodebesluit). De Raad acht, gelet op de wettelijke doelstellingen, het van groot belang dat de correctie voor meerkosten op basis van artikel Xa van de Won ondubbelzinnig is terug te voeren op de transactiekosten voortvloeiend uit de beheeroverdracht van de HS-netten. Uit dit uitgangspunt volgt dat meerkosten een causale relatie dienen te hebben met de beheersoverdracht, ofwel het overdragen van de HS-netten als gevolg van de Won. De meerkosten worden verwerkt in de TI-correctie voor de kapitaalkosten en operationele kosten voor het beheer van de HS-netten (zie Bijlage A, Methodebesluit, paragraaf 8.6 en Bijlage A, Bijlage 3).

84. Voor het vaststellen van de hoogte van de te vergoeden meerkosten houdt de Raad vast aan bij hetgeen hij daarover overwoog in het besluit van 29 augustus 2008: "*Het gaat dan om kosten die niet direct voortvloeien uit de uitvoering van taken die zijn neergelegd in artikel 16, eerste lid van de E-wet. Indien een regionale netbeheerder elektriciteit het financiële effect van dergelijke kosten in voldoende mate onderbouwt én indien dergelijke kosten aan een aantal criteria voldoen, dan houdt de Raad bij het bepalen van de effecten van de beheeroverdracht rekening met deze kosten.*"[50] De Raad zal in het x-factorbesluit nader detailleren hoe hij dit toetst bij de berekening van de x-factor.

85. De Raad wijzigt derhalve paragraaf 3.4.2 van Bijlage A, Bijlage 3 (paragraaf 4.3.1). Onderstaande tekst dient ter vervanging van deze paragraaf met in ogenschouw nemend de uitspraak van het CBb van 29 juni 2010 en de interpretatie van de Raad. Ook schrapt de Raad deels randnummer 211 van Bijlage A, Methodebesluit.

4.3.1 Vervangende tekst Bijlage A, Bijlage 3, paragraaf 3.4.2.

86. De Raad merkt op dat de regionale netbeheerders elektriciteit hebben aangegeven dat de beheeroverdracht van de HS-netten tot gevolg heeft dat in de toekomst extra kosten noodzakelijk zijn[51]. De regionale netbeheerders elektriciteit zijn van mening dat tegenover deze eventuele kosten dekking dient te staan in de vorm van hogere inkomsten.

87. De Raad is van mening dat er grondslag is om kosten die zijn gerelateerd aan de beheeroverdracht te kunnen verwerken in de correctiemogelijkheid op grond van artikel Xa van de Won. In de parlementaire geschiedenis is over deze wettelijke bepaling namelijk het volgende neergelegd:

---

[50] Zie randnummer 218 van Bijlage A, Methodebesluit.
[51] Eindrapportage van de gezamenlijke netbeheerders inzake de "*Methode ter bepaling van de regulatorische kosten van de HS-netten*", p. 9, www.nma.nl.

"de bepaling is algemeen geformuleerd, zodat de diverse elementen die een rol kunnen spelen meegenomen kunnen worden. Een en ander heeft tot gevolg dat de overgang van het 110/150 kV net voor de betrokken netbeheerders geen gevolgen heeft voor hun tariefregulering anders dan voor zover dit voortvloeit uit de wijziging van de beheersituatie"[52]

88. Op grond hiervan concludeert de Raad dat hij op basis van artikel Xa van de Won bevoegd is om de inkomsten aan te passen als gevolg van kosten die zijn gerelateerd aan de beheeroverdracht. Dit is namelijk een van de diverse elementen die bij de beheeroverdracht een rol kunnen spelen. De Raad heeft beoordelingsruimte om te bepalen welke kosten ook daadwerkelijk via de correctiemogelijkheid op grond van artikel Xa van de Won worden vergoed.

89. Ten aanzien van de vraag welke kosten voor vergoeding via de correctiemogelijkheid van artikel Xa van de Won in aanmerking komen, merkt de Raad in het algemeen op dat het gehanteerde systeem van maatstafconcurrentie ervoor zorgt dat een eventuele verandering van de kosten in de vierde reguleringsperiode in de volgende reguleringsperiode(s) in de tarieven van de regionale netbeheerders elektriciteit wordt verwerkt[53]. Indien regionale netbeheerders elektriciteit daadwerkelijk als gevolg van de beheeroverdracht hogere kosten maken voor de uitvoering van transporttaken als bedoeld in artikel 16, eerste lid, van de E-wet, dan worden de efficiënte kosten (per eenheid output) hiervan in de daaropvolgende reguleringsperiode(s) vergoed via de tarieven. Derhalve is het verwerken van aan de beheeroverdracht gerelateerde kosten in de (begin)inkomsten van een regionale netbeheerder elektriciteit in beginsel niet noodzakelijk.

90. Desalniettemin is de Raad van mening dat de regionale netbeheerders elektriciteit in specifieke situaties kunnen worden gecompenseerd voor bovengenoemde kosten. De Raad acht het redelijk dat de kosten worden vergoed die niet voortvloeien uit de uitvoering van taken die zijn neergelegd in artikel 16, eerste lid, van de E-wet. Het gaat dan (in het algemeen gesteld) met name om vergoeding van kosten met een uniek, éénmalige karakter, die gemaakt worden om de beheeroverdracht te faciliteren (hierna: meerkosten HS-netten). De omvang van deze kosten verschilt per regionale netbeheerder elektriciteit. Voor meerkosten HS-netten is om twee redenen een uitzondering op de normale reguleringssystematiek gerechtvaardigd. Enerzijds omdat de betreffende regionale netbeheerders elektriciteit op deze wijze individueel kunnen worden gecompenseerd voor de unieke kosten die een regionale netbeheerder elektriciteit maakt

[52] Tweede Kamer, vergaderjaar 2005-2006, 30 212, nr. 18.
[53] Bijlage A, Methodebesluit, hoofdstuk 7.

om de beheeroverdracht te faciliteren. Anderzijds doet het vergoeden van deze kosten, gegeven het unieke, éénmalige karakter van de kosten, geen afbreuk aan de wettelijke doelstellingen van het bevorderen van de doelmatigheid en de gelijkwaardigheid in de doelmatigheid van de bedrijfsvoering van de regionale netbeheerders elektriciteit[54].

91. In randnummer 55 van Bijlage A, Bijlage 3 is neergelegd dat de Raad het redelijk acht meerkosten HS-netten via de correctiemogelijkheid op grond van artikel Xa van de Won te vergoeden. Ingevolge de Won zijn er drie criteria die de Raad hanteert als uitgangspunten om te bepalen of een eventuele vergoeding van kosten via de correctiemogelijkheid van artikel Xa van de Won mogelijk is.

92. Het eerste criterium houdt in dat er daadwerkelijk sprake moet zijn van een wijziging in de omvang en samenstelling van het net. De Minister heeft dit wetsartikel in de parlementaire geschiedenis als volgt toegelicht:

"Als gevolg van dit wetsvoorstel zal het beheer van de 110/150 kV netten met ingang van 1 januari 2008 naar de landelijke netbeheerder overgaan. Deze overdracht heeft uiteraard gevolgen voor de omvang en de structuur van de inkomsten van de betrokken netbeheerders uit de tarieven."[55]
en
"Voor de betrokken netbeheerders zal de overdracht van het beheer van de genoemde netten een wijziging betekenen van de omvang en samenstelling van het net. Dit heeft voor hen gevolgen in de sfeer van de tariefdragers en de volumes. Bij gelegenheid van de beheerswijziging zouden dus ook de totale inkomsten uit de tarieven dienovereenkomstig moeten worden aangepast. De reguleringsformule voor de totale inkomsten uit de tarieven, opgenomen in artikel 41b, eerste lid, onderdeel d, biedt daar echter niet de mogelijkheid voor. Deze overgangsbepaling voorziet daarin."[56]

93. De Raad interpreteert artikel Xa van de Won en de hierboven opgesomde parlementaire geschiedenis als volgt. De correctiemogelijkheid van artikel Xa van de Won is alléén bedoeld voor netbeheerders die rechtstreeks bij de overdracht zijn betrokken, zijnde de regionale netbeheerders elektriciteit die tot 1 januari 2008 het beheer van de hoogspanningsnetten hadden en TenneT. Deze correctiemogelijkheid is namelijk primair bedoeld om bij aanvang van de nieuwe reguleringsperiode al rekening te kunnen houden met de omvang en samenstelling van het net ná de beheeroverdracht. Andere regionale netbeheerders elektriciteit, anders dan de direct betrokkenen, hebben geen wijziging in

[54] Ingevolge artikel 41, eerste lid, van de E-wet.
[55] Tweede Kamer, vergaderjaar 2007-2008, 30 212, nr. 18, p. 23.
[56] Tweede Kamer, vergaderjaar 2007-2008, 30 212, nr. 18, p. 23 en 24.

de omvang en samenstelling van hun net. Zij vallen daarom buiten het bereik van dit wetsartikel. Bovendien is het ook niet logisch om onder “betrokken netbeheerders” alle regionale netbeheerders elektriciteit te verstaan. Dan had de wetgever het woord “betrokken” in het betreffende wetsartikel achterwege kunnen laten.

94. De Raad expliciteert hierbij dat, zoals geconcludeerd in randnummer 88, hij op grond van artikel Xa van de Won bevoegd is om de inkomsten aan te passen als gevolg van kosten die zijn gerelateerd aan de beheeroverdracht. Hieruit volgt dat de meerkosten een causaal verband moeten hebben met de wettelijke transactie van het beheer van de HS-netten. Het betreft hierbij enkel, zoals in randnummer 90 reeds aangegeven, kosten die niet voortvloeien uit de uitvoering van taken die zijn neergelegd in artikel 16, eerste lid, van de E-wet. Hierdoor kwalificeren kosten als gevolg van (toekomstige) structurele beheerskosten niet als meerkosten.

95. Het tweede criterium houdt in dat alleen kosten die niet aan CBL’s zijn gerelateerd, voor vergoeding via de correctiemogelijkheid op grond van artikel Xa van de Won in aanmerking komen. De Raad verwijst naar het relevante wettelijk kader voor dit criterium. Artikel IXa, eerste en vijfde lid, van de Won, die op 16 januari 2007 in werking zijn getreden, luidt als volgt:

“1. Kosten, veroorzaakt door handelingen die na 20 maart 2006 zijn verricht, en die voortvloeien uit de gevolgen van een overeenkomst als bedoeld in artikel V, eerste lid, met betrekking tot een net als bedoeld in het derde lid van dat artikel of een ander bedrijfsmiddel, worden niet doorberekend in de tarieven die netbeheerders, producenten, handelaren en leveranciers van elektriciteit, gas of warmte hun afnemers in rekening brengen.
(…)
5. Bij de toepassing van de artikelen 27, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998 en 12a van de Gaswet, en van de artikelen 36, eerste, derde en vierde lid, 37 en 41 tot en met 41c van de Elektriciteitswet 1998 en 12f, eerste, derde en vierde lid, 12g, 81 tot en met 81c van de Gaswet nemen de gezamenlijke netbeheerders onderscheidenlijk de raad van bestuur van de mededingingsautoriteit het eerste en tweede lid in acht.”

96. In artikel IX, eerste lid, van de Won wordt verwezen naar artikel V, eerste en derde lid, van de Won. Dit laatste wetsartikel bevat een toelichting op de begrippen ‘overeenkomst’ (in het eerste lid) en ‘net’ (in het derde lid, waarbij ook nog eens verwezen wordt naar de E-wet). Voor de volledigheid citeert de Raad hieronder de desbetreffende wetsartikelen van de Won en de E-wet.

Artikel V, eerste en derde lid, van de Won luidt:

"1. In de artikelen VI tot en met VId wordt onder overeenkomst verstaan een overeenkomst van huur en verhuur of een soortgelijke overeenkomst met betrekking tot een net waarbij partij is een naar buitenlands recht opgerichte entiteit, of diens rechtsopvolger, en die is gesloten voor 14 juli 2004. Onder rechtsopvolger als bedoeld in de vorige volzin wordt niet begrepen een vennootschap of rechtspersoon naar Nederlands recht die bij het aangaan van de overeenkomst partij was, of een groepsmaatschappij van deze rechtspersoon of vennootschap.
(…)
3. In de artikelen VI tot en met VId wordt onder net verstaan een net als bedoeld in de Elektriciteitswet 1998 of een gastransportnet als bedoeld in de Gaswet."

Artikel 1, eerste lid, onderdeel i, van de E-wet luidt:

"i. net: één of meer verbindingen voor het transport van elektriciteit en de daarmee verbonden transformator-, schakel-, verdeel- en onderstations en andere hulpmiddelen, behoudens voor zover deze verbindingen en hulpmiddelen liggen binnen de installatie van een producent of van een afnemer."

97. De Minister heeft artikel IXa van de Won (zie randnummer 59 van Bijlage A, Bijlage 3) in de parlementaire geschiedenis als volgt toegelicht:

"*Artikel IKX verbiedt in het eerste lid het doorberekenen van kosten die voortvloeien uit een CBL. Het gaat hierbij vooral om kosten die kunnen worden veroorzaakt door splitsing van een concern waarvan een netbeheerder deel uitmaakt, door de overdracht van de economische eigendom van een elektriciteitsnet of gasnet aan een netbeheerder of door een wijziging in het beheer van de het 110 en 150 kV net als gevolg van de overdracht van het beheer van die netten aan de landelijk netbeheerder.*"[57]

98. De Raad stelt vast dat het ingevolge artikel IXa, eerste lid, van de Won netbeheerders onder meer is verboden om kosten die voortvloeien uit een CBL-overeenkomst door te berekenen aan afnemers. Uit de parlementaire geschiedenis volgt dat onder het verbod onder meer de kosten vallen die als gevolg van de beheeroverdracht uit een CBL-overeenkomst voortvloeien.

99. Het derde criterium houdt in dat alleen gerealiseerde transactiekosten ten behoeve van de HS-overdracht in aanmerking komen voor vergoeding via de correctiemogelijkheid van artikel Xa van de Won.

[57] Tweede Kamer, vergaderjaar 2005-2006, 30 212, nr. 18, p.20.

100. De Raad acht het redelijk en logisch dat alleen gerealiseerde kosten voor vergoeding in aanmerking komen. Zoals de Raad namelijk aangeeft in randnummer 81, acht hij het redelijk om te veronderstellen dat vergoeding van meerkosten ten behoeve van de HS-overdracht zich niet zal uitstrekken tot kosten gemaakt in 2011 of later. Aangezien dit besluit wordt genomen na de vierde reguleringsperiode, kunnen meerkosten dus enkel gerealiseerde kosten betreffen. De Raad merkt op dat hij het redelijk acht dat hij een uiterste datum voor meerkosten hanteert. Daarnaast geldt dat artikel Xa van de Won de Raad slechts een eenmalige mogelijkheid biedt om meerkosten te verwerken in de regulering, hetgeen ook logisch is aangezien de HS-netten eenmalig in beheer aan TenneT worden overgedragen. Bij volgende reguleringsperiodes kan de Raad dit wetsartikel dus niet nogmaals gebruiken.

101. In paragraaf 4.3, aanhef, van onderhavig besluit is aangegeven dat het CBb in de uitspraak van 29 juni 2010 heeft geoordeeld dat het vergoeden van meerkosten tot en met 30 juni 2008 geen redelijke toepassing is van artikel Xa van de Won. De Raad zal de periode waarover gerealiseerde meerkosten worden vergoed door toepassing van artikel Xa van de Won relateren aan de feitelijke beheersoverdracht van de HS-netten van elke betrokken regionale netbeheerder. Voor de data van feitelijke beheersoverdracht hanteert de Raad de door netbeheerders verstrekte gegevens daarover. Daaruit blijkt dat de feitelijke beheersoverdracht voor DNWB op 1 januari 2008 heeft plaatsgevonden, voor Enexis op 1 november 2008 en voor Liander op 1 juni 2009.

102. Met betrekking tot de verwerking van de meerkosten in de methode leidt de Raad uit de uitspraak van het CBb van 29 juni 2010 af dat de Raad, nu dit onderdeel juist over een periode gedurende de reguleringsperiode gaat en waarbij de Xa correctie ziet op de begininkomsten van de reguleringsperiode, op dit onderdeel rekening dient te houden met beschikbare gerealiseerde meerkosten in de vierde reguleringsperiode. Daarnaast is het maken van een schatting voor de meerkosten ten behoeve van de HS-overdracht niet goed mogelijk, gezien het unieke eenmalige karakter van de meerkosten. Doordat de Xa correctie van meerkosten eenmalig wordt toegepast acht de Raad het redelijk om direct uit te gaan van gerealiseerde data, in plaats van het opnemen van een schatting voor meerkosten en het toepassen van een correctie in opvolgende tariefbesluiten.

103. Ten overvloede merkt de Raad op dat de beoordeling van meerkosten onderdeel is van het *x*-factorbesluit. In dat besluit zal de Raad de door betrokken netbeheerders opgegeven meerkosten expliciet toetsen aan de uitgangspunten van bovengenoemde criteria en de definitieve hoogte van de Xa correctie vaststellen.

Conclusie meerkosten HS-netten

104. Kortom, de Raad acht het redelijk dat de kosten worden vergoed die niet direct voortvloeien uit de uitvoering van taken die zijn neergelegd in artikel 16, eerste lid, van de E-wet. Het gaat dan (in het algemeen gesteld) met name om vergoeding van kosten met een uniek, éénmalig karakter, die gemaakt worden om de beheeroverdracht te faciliteren. De Raad is van mening dat meerkosten HS-netten alleen voor vergoeding in aanmerking komen als sprake is van een wijziging in de omvang en samenstelling van het net en als de kosten niet-CBL-gerelateerd zijn. De onderbouwing van de claims van regionale netbeheerders elektriciteit dient daarnaast aan een aantal criteria te voldoen[58]. Zo dient sprake te zijn van gerealiseerde kosten en van een causale relatie met de beheeroverdracht van de HS-netten.

4.4 Wijziging; Vaststelling van de rekenvolumina

105. Het CBb heeft in zijn uitspraak van 27 april 2011[59], na terinzagelegging van het ontwerp-besluit, artikel 3.7.5.A van de Tarievencode Elektriciteit onverbindend verklaard. Dit artikel maakte het onderscheid naar tarieven met een maximum bedrijfstijd van 600 uur per jaar (hierna: 600-uurtarieven) mogelijk. Met het onverbindend verklaren van dit tariefonderscheid worden tariefcategorieën van regionale netbeheerders op de netvlakken HS, TS en Trafo HS+TS/MS geraakt.

106. De Raad constateert dat binnen de reguleringssystematiek de 600-uurtarieven op twee plaatsen terugkomen. Ten eerste wordt bij de rekenvolumina uitgegaan van de gefactureerde volumina over het jaar 2006. In het jaar 2006 bestond er onderscheid naar 600-uurstarieven en volumina, die ook zo zijn gefactureerd. Naar aanleiding van de uitspraak van 27 april 2011 zal de Raad dit onderscheid niet langer maken bij de nieuwe vaststelling van rekenvolumina voor de vierde reguleringsperiode. De Raad gaat hiermee als volgt om. De Raad stelt de rekenvolumina vast door middel van het sommeren van de tariefdragers van de onderscheiden categorieën op de netvlakken HS, TS en Trafo HS+TS/MS[60]. Met andere woorden, de Raad maakt per netvlak een schatting van de rekenvolumina voor de tariefdragers op de netvlakken HS, TS en Trafo HS+TS/MS waarbij geen onderscheid naar maximaal 600-uur bedrijfstijd bestaat. Indien het voor een nieuwe vaststelling van tariefbesluiten over de jaren 2008 tot en met 2010 relevant is, zal de Raad bij dergelijk tariefbesluit tevens nieuwe rekenvolumina op basis van feitelijke

[58] Een overzicht van criteria staat onder meer in de brief met kenmerk 102484_2/29.

[59] Uitspraak van het CBb van 27 april 2011 met kenmerk: LJN: BQ3069.

[60] Op de netvlakken HS, TS en Trafo HS+TS/MS betreffen dit de tariefdragers *vastrecht transportdienst*, *kWgecontracteerd*, *kWmax* en *kVAhr blindvermogen*.

volumina vaststellen, gebruikmakend van zijn bevoegdheid op grond van artikel 41a, tweede lid, van de E-wet.

107. Ten tweede is het onderscheid naar 600-uurtarieven relevant bij de bepaling van de *x*-factoren, waar wordt uitgegaan van gefactureerde tarieven en volumina. De Raad acht het echter niet redelijk en wenselijk om in het hanteren van feitelijke gegevens de *x*-factorberekening het onderscheid naar 600-uurtarieven op te heffen. Immers betreft het hier binnen de reguleringssystematiek een reeds gerealiseerde prestatie, die door de uitspraak van het CBb niet wordt veranderd. De Raad voert op grond van bovenstaande geen wijziging door in de methode voor vaststelling van de *x*-factor.

108. De Raad zal in onderhavig besluit de methode van vaststelling van rekenvolumina wijzigen. De Raad voegt derhalve het randnummer in paragraaf 4.4.1 toe aan hoofdstuk 10 van Bijlage A, Methodebesluit. Onderstaande tekst dient ingevoegd gelezen te worden na randnummer 291 van Bijlage A, Methodebesluit.

109. Daarnaast wijzigt de Raad formule 36 uit Bijlage A, Bijlage 1, paragraaf 2.6 en wijzigt deze formule in een nieuwe formule. De vervangende formule komt in paragraaf 4.4.2 aan de orde.

4.4.1 Toegevoegde tekst Bijlage A, Methodebesluit, hoofdstuk 10

110. Het CBb heeft in zijn uitspraak van 27 april 2011[61] artikel 3.7.5.A van de Tarievencode Elektriciteit onverbindend verklaard. De Raad stelt daarom de rekenvolumina van de tariefdragers op de netvlakken HS, TS en Trafo HS+TS/MS vast door het sommeren van de daadwerkelijk gefactureerde volumina in de voorheen onderscheden categorieën groter dan of maximaal 600 uur bedrijfstijd. Hierbij hanteert de Raad de tariefdragers *vastrecht transportdienst*, *kWgecontracteerd per jaar*, *kWmax per maand* en *kVAhr blindvermogen*.

4.4.2 Vervangende tekst Bijlage A, Bijlage 1, paragraaf 2.6

(36) $rv_{i,j,2008-2010} = \tilde{v}_{i,j,2006}$

waarbij

[61] Uitspraak van het CBb van 27 april 2011 met kenmerk LJN: BQ3069

$\tilde{v}_{i,j,2006}$ De gefactureerde volumes voor het tariefelement j van netbeheerder i in jaar 2006 waarbij enkele volumes door de Raad zijn geschat vanwege nieuwe tariefcategorieën in het jaar 2007. Tevens zijn de gefactureerde volumes op de netvlakken HS, TS en Trafo HS+TS/MS, met onderscheid naar tarieven de categorieën groter dan of maximaal 600 uur bedrijfstijd, gesommeerd in de tariefelementen *vastrecht transportdienst*, *kWgecontracteerd*, *kWmax* en *kVAhr blindvermogen* in één categorie op deze netvlakken.

5 Procedure

111. In dit hoofdstuk beschrijft de Raad de procedure die hij heeft gevolgd bij de totstandkoming van dit besluit. De Raad bouwt in belangrijke mate voort op reeds eerder genomen besluiten en de daarbij gevolgde procedures.

5.1 Algemene procedure bij totstandkoming van het ontwerp-besluit

112. In opvolging van de procedure, als gevolgd en beschreven in Bijlage A, Methodebesluit, hoofdstuk 11, heeft de Raad bij de totstandkoming bij dit besluit de volgende procedure gevolgd.

113. Op 29 augustus 2008 heeft de Raad de methode tot vaststelling van de *x*-factor en van de rekenvolumina voor de vierde reguleringsperiode vastgesteld. Bij uitspraak van het CBb van 29 juni 2010 is het besluit van 29 augustus 2008 vernietigd en is de Raad opgedragen een nieuw methodebesluit voor de vierde reguleringsperiode te nemen met inachtneming van de uitspraak.

114. Ingevolge artikel 41, eerste lid, van de E-wet stelt de Raad de methoden tot vaststelling van de *x*-factor, van de *q*-factor en van de rekenvolumina vast na overleg met de gezamenlijke netbeheerders en met representatieve organisaties van partijen op de elektriciteitsmarkt. De Raad heeft invulling gegeven aan de wettelijke verplichting tot overleg door de instelling van een klankbordgroep. Het overleg met de klankbordgroep had een informerend en consulterend karakter ten behoeve van dit besluit[62]. Voor de klankbordgroep heeft de Raad TenneT, de regionale netbeheerders, Netbeheer Nederland en organisaties die op de elektriciteitsmarkt de belangen behartigen van onder meer consumenten, zakelijke klein- en grootverbruikers en het bedrijfsleven in het algemeen (hierna: representatieve organisaties) uitgenodigd.

115. Uiteindelijk hebben vertegenwoordigers van elf organisaties zich aangemeld voor en zitting genomen in de klankbordgroep[63]. Er hebben in totaal drie bijeenkomsten plaatsgevonden, waarvan de eerste plaatsvond op 4 november 2010 gevolgd door

[62] Ingevolge artikel 41, eerste lid, van de E-wet.

[63] De klankbordgroep is gecombineerd met de klankbordgroep ter voorbereiding van een nieuw methodebesluit landelijk netbeheerder voor de vierde reguleringsperiode en bestaat uit vertegenwoordigers van Cogas, DNWB, Endinet, Enexis, Liander, Netbeheer Nederland, RENDO, Stedin, TenneT, Vereniging voor Energie, Milieu en Water en Westland.

bijeenkomsten op 23 november 2010 en 11 januari 2011. De Raad heeft de vergaderstukken (inclusief de verslagen) van deze overleggen gepubliceerd op de internetpagina van de Energiekamer, www.nma.nl.

116. De Raad zet de uniforme openbare voorbereidingsprocedure zoals bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) als ingezet ter voorbereiding van het besluit van 29 augustus 2008 voort bij de totstandkoming van dit besluit en legt daarbij een nieuw ontwerp-besluit en de daarop betrekking hebbende stukken ter inzage.

5.2 Algemene procedure bij de totstandkoming van het besluit

117. Als onderdeel van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure, als bedoeld in afdeling 3.4 van de Awb, heeft de Raad op 25 februari 2011 het ontwerp-besluit en de daarop betrekking hebbende stukken ter inzage gelegd. De Raad heeft in de Staatscourant 25 februari 2011 kennis gegeven van de terinzagelegging van het ontwerp-besluit.

118. Tevens heeft de Raad het ontwerp-besluit aan belanghebbenden toegezonden. Op 4 april 2011 heeft de Raad door middel van een hoorzitting belanghebbenden gelegenheid gegeven om zienswijzen mondeling in te dienen. Het verslag van de hoorzitting heeft de Raad gepubliceerd op de internetpagina van de Energiekamer. Voor deze hoorzitting heeft Liander spreektijd aangevraagd en gekregen. Haar pleitnota is eveneens gepubliceerd op de internetpagina van de Energiekamer.

119. Binnen de wettelijk termijn heeft de Raad schriftelijke zienswijzen op het ontwerp-besluit ontvangen van Liander, Stedin en RENDO. Deze zienswijzen heeft de Raad gepubliceerd op de internetpagina van de Energiekamer.

120. Op 24 mei 2011 heeft de Raad een bijeenkomst van de klankbordgroep georganiseerd waarin hij belangrijke voorgenomen wijzigingen[64] heeft besproken met de deelnemers aan de klankbordgroep. Voor de klankbordgroep waren alle mogelijke belanghebbenden uitgenodigd. Aanwezig waren vertegenwoordigers van Endinet, Liander en Stedin. De vergaderstukken en het verslag van deze bijeenkomst heeft de Raad gepubliceerd op de internetpagina van de Energiekamer.

[64] Tijdens deze klankbordgroep zijn het ORV lokale heffingen en de wijzigingen naar aanleiding van de uitspraak van het CBb van 27 april 2011 besproken.

121. In Bijlage A van dit besluit heeft de Raad zijn reactie op de ingebrachte zienswijzen gegeven. Indien een zienswijze heeft geleid tot een aanpassing van het besluit, heeft de Raad dit in onderhavig besluit aangegeven.

6 Dictum

122. De Raad stelt de methode tot vaststelling van de x-factoren, van de q-factor en van de rekenvolumina als bedoeld in artikel 41, eerste lid, van de E-wet vast voor de periode van 1 januari 2008 tot en met 31 december 2010 overeenkomstig de beschrijving in dit besluit en de bijbehorende bijlagen.

123. Van dit besluit wordt mededeling gedaan in de Staatscourant. Voorts publiceert de Raad dit besluit op de internetpagina van de Energiekamer.

Den Haag,
Datum: 17 juni 2011

De Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit,
namens deze:

J.Th.A. de Keijzer
Lid van de Raad van Bestuur

Tegen dit besluit kan degene, wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, binnen zes weken na bekendmaking beroep instellen bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven, Postbus 20021, 2500 EA, 's-Gravenhage.